

vredes

WAPENHANDEL

MAANDBLAD VOOR INTERNATIONALE POLITIEK EN VREDESPROBLEMEN
20ste jrg. — nr. 167 — NOVEMBER 1977

vrede

„Vrede“ Studie- en informatiecentrum voor vredes- en ontspanningsproblematiek v.z.w.

Maandblad: 10 nos. per jaar

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT

Oudebergen 51 - 9000 Gent
Pbx : 000-0950315-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent
Tel. 091/23.82.52

LEESGELD

250 fr. per jaar
25 fr. per nummer.

STEUNABONNEMENT : 500 fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Michel Vanderborght
Dreef 10a
9401 Potteze

REDACTIE

Theo Balleux, Jo De Schuyver,
Nadine Crappé, Arien Verhulst,
Luk Konge, Chantal De Smet,
Ernst Gölcher, Kathleen Steel,
Michel Tansat, Filip De Paepe,
Grier Marechal, Jan Verweest, Paula
Borghgrève, Wilfried De Vlaghten,
Brigitte Van Maels, Herman Tervoet,
Elsie Elts, Philip Osmotte, Luk
Vermeir.

MEDEWERKERS

Jan Van Cuytoven, Robert De
Gendt, Frank Sels, Ward Ruy-
lincx, Willy Courmeau, Ignace Lin-
damans, Eric Hulant, Yves Van de
Sleen, Jeanne De Roo, Stel Schmidt,
Walter Wevits, Jos Wolter, Cyriel
Verleven, Freddy Tack, Rik Denys,
Toon Coppens, Robert Braet, Al-
fons Goozena (Goel), Luc Zee-
broeck, Krista Dunsela, Rena Mor-
llan, enz., enz.
Centrum voor UNO-Recht (V.U.B.)
Centrum voor Latijns-Amerika
(Rooseveltdijk)

HOOFDREDAKTEUR

André De Smet

ABONNEMENTDIENST

Lotty Verweest, Monique Verstraete

Overname van artikels en tekeningen is toegestaan mits bronvermelding en toe-
zending van een presens-exemplaar

„Vrede“ wil de spreekbuis zijn van al
diegenen die - door degelijke informatie
of voorstellen - een bijdrage willen bren-
gen tot de internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook beroep op de
medewerking van al diegenen die hier toe
kunnen bijdragen.

De onderbrekende artikels beantwoorden
dier ook niet noodzakelijkwijze aan het
standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK

Beschutte Werkplaats, Landegem

DE POSTBODE KOMT !

Begin december komt de postbode langzamerhand voor de herinnering van het postabonnement op „VREDE“ voor 1978. De postbode belt slechts eenmaal.

Neem schikkingen opdat een van uw huisgenoten het kwijtschrift (250,- fr.) kan betalen of, wanneer uw postbode een briefje nalaat omdat u afwezig bent, stort dan het bedrag in uw postkantoor.

UIT DE INHOUD

	Blz.
EDITORIAAL	3
Neen zeggen aan de neutronenbom	3
OP DE UITKLIJK	4
Gedragkode voor Europese bedrijven in Zuid-Afrika	4
BINNENLAND	5
België en Vietnam	6
„Hun“ beeld van Zuid-Afrika	6
Vrijheid voor de twaalf van Pretoria	6
EUROPA	7
De PCI en de „Italiaanse weg naar het socialisme“	7
RACISME, APARTHEID, FASCISME	11
Fascisme vandaag (deel II)	11
LATIJNS-AMERIKA	16
Argentinië	16
VAKBEWEGING	19
Amnesty International en de vakbeweging	19
BOEKBESPREKING	21
Handkes angst voor de strafschop	21
De andere kinderen	22
VREDESFONDS	22
VREDESINITIATIEVEN	23
Militair wetenschappelijk onderzoek in België	23
Kerstkursus stichting Lodewijk de Raet	24
Agenda	25
Tentoonstelling	25
Geschenkenforen	25
Wenskaarten	25
Solidariteitsakties met Chili	25
WAPENHANDEL	27
Zoeklicht op de Belgische wapenhandel	27
AANVULLENDE KORTE BERICHTJES	

NEEN ZEGGEN AAN DE NEUTRONENBOM

De ministers van Landverdediging van de NAVO-landen kwamen half oktober samen te Bonn (Duitsl.). Het onderwerp van hun besprekingen was o.z.l. de neutronenbom.

De Amerikaanse Staatssecretaris verklaarde er o.z. van zijn collega's het niet om tot de vervaardiging van dit nieuwe inoordwepn te kunnen overgaan. Voor het Pentagon is het nu eenzind onontbeerlijk de zekerheid te hebben dat de neutronenbom in Europa kan worden opgewekt. Er is te zien echter hogepri beslissing gevallen. De Westerse regeringen hebben zich zelf nog enig resp.ij willen geven voorlopig een beslissing te nemen. Het ziet er naar uit dat men zich erin te vermen. De openbare opinie is nu eenmaal met een ingespannen met (1) nieuw vernietigingwepn dat is afbreuk op gericht te worden te doden en de gezondheid - zinnig, vliegtoegen, fabrieken en wooningen onbeschadigd te laten.

De openbare opinie wil kostbare initiatieven op weg naar een volledige en gecontroleerde onderwapening en niet een nieuwe stapje in de inwonderingwepn.

In alle landen, kaart het proces op gang. Beroemde wetenschappers, kerklidern, politieke en juridische verantwoordelijken, versprei personen uit alle moedern spreken zich uit tegen de neutronenbom.

Ook in ons land wordt dit vernietigingwepn door personen uit de meest verscheidene kringen afgeweten. Organisaies, partijen, maatschappien, privaat en gemeentepartien hebben veds eenzind genomen. Onze regering kijkt intussen de kat uit de boom. De minister van Buitenzake Zaken (het tot heden zijn standpunt niet kunnen uitvoeren één partij) niet veds tegen de neutronenbom-uitzetting.

De vraag stings zich hierbij onmiddellijk op. Kan een minister, kan een regering over een zo'n belangrijk probleem een standpunt innemen zonder vooraf hiervoor het Parlement te raadplegen. Kan een regering een beslissing nemen die indruist tegen de principes van de meerderheid en de openbare opinie. Dit standpunt komt tot uiting doorheen de spreuk van het Overlegcomitè voor de Vrede, centrum waarbij achternwintig nationale organisaties aangesloten zijn.

De hieropvolgende tekst werd van de Eerste Minister, de Minister van Buitenzake Zaken en de Ambassadeur van de Verenigde Staten overgemaakt.

„Het O.C.V. drukt zijn diepe ongerustheid uit over de definitieve beslissing die President Carter moet nemen in verband met de mogelijke productie van de neutronenbom. De aanmaak van dit nieuwe, voortreffing tactische kernwepn, zou onvoorziene gevolgen kunnen hebben voor de mensheid.

Wij stellen immers vast :

- Dat er opnieuw een begin wordt gemaakt met een nieuw soort kernwepn, nadatband verder te volbraken, waardoor dreigende uitdagingen gaat komen in de doctrine over tactische en strategische kernwepn en met eveneens noodige invloeden op het Non-Proliferatie-Verdrag.
- Dat de verklaringen over de doelmatigheid, binnen de afschrikkingstheorie van dit nieuw wepn niet geruststellend

zijn omdat het veldern steeds heeft aangevoeld dat de inbreng van elk nieuw wepn tot verdere escalatie van de wapenwedloop heeft geleid.

- Dat de bewering dat het eveneens over een „schoon wepn“ gaat onjuist is : elk kernwepn dat mensennern op grote schaal vernietigt, is moreel even onaanvaardbaar dan elk ander kernwepn dat eveneens grote materiële schade toebringt.
- Dat de nu gang zijnde besprekingen over bewapeningverminderingen : Saks, Troepen en wapenvermindering in Centraal Europa (Moskou), de Ontwapeningconferentie (Geneve) en de geplande speciale zitting van de UNO over „Ontwapening“ te gewet worden getracht.
- Dat het inoedipen opgebouwd klimaat van politieke onzpanning, zoals dit o.z. uit de Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa (Helsinki) aan het groeien is getuim, ingunstig kan beïnvloed worden.

Wij dringen aan opdat :

- President Carter de toezegging tot produktie van dit wepn niet zou onderbreken.
- De technische planning tot aanmaak van dit wepn in andere landen zou worden stopgezet.
- Onze regering, binnen de nodige tijden van de NAVO, een duidelijk standpunt tegen de neutronenbom zou inbrengen“.

Deze oproep, die zeker beantwoord aan de verzuchtingen van de openbare opinie, mag niet over het hoofd gezien worden. Het kan dat in Eend de gevraagde beslissing niet gevallen is, is zeker veds een winstpunt. Dit betekent niet dat de slag reeds gewonnen is.

Niet onzind ons dat het uitzet niet betekent dat men vrucht tijd te nemen om de aandacht van de bevolking te verschuiven en een adequaat vorm te vinden om ons de pil te doen slikken. We dunt ons vedszaken te blijven. Meer nog de sikte tegen de neutronenbom moet men meer kracht dan ooit worden verder getit. Iedereen kan en moet hier zijn verantwoordelijkheid nemen. Het komt er op aan persoonlijk maar ook langs de weg van de organisaties waarbij we aangesloten zijn onze stem te laten weerklanken : **NEEN AAN DE NEUTRONENBOM !**

André De Smet

GEDRAGSKODE VOOR EUROPESE BEDRIJVEN IN ZUID-AFRIKA

Hebt u het al ontdekt? Er is een nieuwe diplomatieke mode: internationale gedragscodes. Voor van alles: energie, technologie, de uitbating van de zeebodembodem en de multinationale ondernemingen.

Deze keer is Zuid-Afrika aan de beurt: op 20 september heeft de Europese Gemeenschap besloten (juister: aanbevolen) dat Europese investeerders in dat land zich in de toekomst „netjes“ moeten gedragen. Voortaan mogen ze niet meer discrimineren tussen hun blanke en zwarte werknemers. Dat betekent nogal wat: zwarte arbeiders hebben voortaan het recht om zich bij een vakorganisatie van hun eigen keuze aan te sluiten. Zij moeten dezelfde kansen krijgen op scholing, werk en bevordering als hun blanke collega's. Ze moeten ook al evenveel kunnen verdienen en de functie-indeling voor blank en zwart dient gelijk te worden. Ze mogen bovendien niet meer verhoongaren: de bedrijven moeten tenminste vijftig procent méér loon uitbetalen dan de minimumkosten voor levensonderhoud vereisen (zou Marx dit nu toejuichen of zich in zijn graf omdraaien?). De bewegingsvrijheid van de zwarte arbeider moet worden vergroot.

Er moeten ook goede voorzieningen worden getroffen op het vlak van de huisvesting, vervoer, pensioenen, opleiding en verzekerings. Met andere woorden: de apartheid in de werkplaats moet verdwijnen.

Op papier ziet het er allemaal heel mooi uit, maar, zoals bij alle gedragscodes zitten er een paar addertjes onder het gras. Niet als haar Britse voorganger van 1973, uitgevaardigd door de Engelse regering na het ontdekken van grandioze mistoestanden in Britse dochter-ondernemingen in Zuid-Afrika, kunnen de bedrijven ook in de nieuwe code niet worden gedwongen om de bepalingen ook echt toe te passen.

En dus hebben praktisch alle Westeuropese werkgeversorganisaties al aangekondigd dat zij er niet over denken om zich aan de gedragsregels te houden. Daar geven ze zo hun redenen voor op: de West-Duitse ondernemers kondigden aan dat ze niet aan „ethiek“ doen, dat ze tegen politieke inmenging zijn in Zuid-Afrikaanse zaken en dat ze niet van plan zijn om de racistische wetten van dat land te doorbreken (hetgeen ongetwijfeld een logisch gevolg zou zijn van de strikte toepassing van de code). De Engelsen zijn tenminste eerlijker: die wensen geen economisch terrein te verliezen aan buiten-Europese (oftewel Japanse) concurrenten.

De code moet volgens mij dan ook gezien worden tegen de enorme economische belangen van de Europese Gemeenschap in Zuid-Afrika: voor méér dan vijfhonderd miljard Belgische frank aan investeringen zijn vanuit de EEG afkomstig.

Dat is zestig procent van alle investeringen in Zuid-Afrika. In 1974 nam de EEG de helft van de Zuid-Afrikaanse invoer én uitvoer voor zijn rekening.

Ondanks alle resoluties en mooie woorden in de Verenigde Naties en ondanks de oproep van de Wereldraad van Kerken in 1972 om de handel met Zuid-Afrika op te schorten, hebben de Europese regeringen nooit iets effectiefs tegen de apartheid willen doen. Thans, nu na de gebeurtenissen in Soweto het zwart

verzet alsmear feller én geweldadiger wordt én de Europese landen meer hun heil en hun markten gaan zoeken in andere delen van Afrika, proberen de regeringen iets terug te winnen van het vertrouwen dat ze door de jaren heen in Zwart Afrika grondig hebben verspeeld. Maar dan liefst zonder verdergaande maatregelen te moeten nemen, zoals een verbod van nieuwe investeringen, toepassing van de wapenembargo's, stopzetting van de levering van militaire technologie en de opschorting van bankleningen en exportkredieten.

Dat ze nu zo'n sympathiek - klinkende maar welbeschouwd halfzachte gedragscode voorstellen is in de grond van de zaak misleidend, frustrerend, betrouwenswaardig en onverstandig tegelijk.

Het is misleidend omdat de publieke opinie in West Europa én in Afrika ten onrechte in de waan wordt gebracht dat er nu toch iets zal gaan veranderen.

Het is frustrerend omdat onze democratische regeringen blijkbaar niet in staat zijn om hun ondemocratisch bedrijfsleven in te tomen en een einde te maken aan de economische apartheid-uitbuiting.

Het is betrouwenswaardig omdat de apartheid niet zou kunnen bestaan zonder bedrijven als ICI, British Leyland, Barclays, de grote Amerikaanse olie- en autokonzerns, de Britse mijnbelangen, Philips, Shell, AKZO en niet te vergeten onze allereigenste Société Générale en de Belgische diamantbedrijven. De winstgevende investeringen in Zuid-Afrika zijn gebouwd op de lage lonen van de zwarte arbeiders, de enorme arbeidsfaciliteiten, de verboden of onmogelijk gemaakte zwarte arbeidsorganisaties, de pasjeswetten, de trekarbeid, de afwezigheid van stakingsrechten en de onbestaandheid van elementaire politieke rechten voor de zwarte meerderheid van de bevolking. Ik kan geen beter boek om de verwevenheid van apartheid en investeringen te illustreren, dan het in 1974 bij Van Gennep in Nederland uitgegeven boek „Economie en Apartheid, westerse investeringen in Zuid-Afrika“ van R. First, J. Steele en Chr. Garney: buitenlandse investeringen zijn investeringen in apartheid.

Maar het is onverstandig ook. Na Soweto ziet het er naar uit dat de zwarte bevolking beslissend voor haar historische rechten in opmars is, gesteund door de anti-koloniale dynamiek die op dit ogenblik heel zwart Afrika beheerst. Het regime wankelt en houdt zich slechts staande door de buitenlandse steun van westerse ondernemers en wapenfabrikanten. Hoe lang nog en waar zal het heen gaan? En: wat is onze bijdrage vanuit het democratische en zo op de mensenrechten gestelde westen? Hoe gaan wij dit overleven?

Dit zijn vragen waar de beschamende maar als paddenstoelen opschietende Vlaamse parlementaire of contact clubs van rechtse politici, intellectuelen en zakenlieden zich best wel eens mee bezig zouden kunnen houden, liever dan dat zij weer eens opnieuw hun versluisende visie op de Zuid-Afrikaanse werkelijkheid voor het voetlicht brengen waarmee zij vanuit hun uitzicht op onze democratie hun eigen belangen proberen veilig te stellen. Maar daarover gaat het op een andere plaats in Vrede.

Ernst Gülcher,
Oktober 1977.

BELGIË EN VIETNAM

Al diegene die zich sinds jaren hebben ingezet voor Vietnam zullen met een zeker genoegen vastgesteld hebben dat vanwege onze regering een zekere koerswijziging mag worden vastgesteld. Olu. Outey, Minister voor Ontwikkelingssamenwerking, bracht vorige maand een bezoek aan Vietnam en ondertschreef er een akkoord met de overheid van Hanoi.

Hierin wordt voorzien dat door de Belgische regering een gift zal worden overgemaakt van 45 miljoen B.fr. voor de wederopbouw o.m. voor herstellen van het spoorwegennet.

Jonge Vietnamese techniciers stellen in ons land volmaakte cursussen kunnen volgen terwijl voorzien wordt dat Belgische leraren in Vietnam zullen kunnen worden ingezet.

Daartegenover stellen we niet enige verwondering vast dat zo het NCOS voor zijn campagne 11.11.71 een project voorziet voor de Vietnamese Spoorwegen en hiervoor slechts 220.000 fr. wordt uitgetrokken.

„HUN“ BEELD VAN ZUID-AFRIKA...

Terwijl ons uit de verscheidene bronnen de meest schrikwekkende informatie bereikt over en uit Zuid-Afrika, het land van de apartheid, komen de 142 rochters van een Vlaams Zuid-Afrikaanse contactklub „PROTEA“ (de naam van een Kaapse bloem zeggen ze...) met veel omhaal te verkondigen wat „Ons beeld over Zuid-Afrika wordt verveelt“.

De verklaringen van de ontelbare ooggetuigen, van de ondertuikcommissies, de standpunten van de Verenigde Naties, de uitbraken van de Wereldraad der Kerken en van de Zuid-Afrikaanse Bisschoppen, de stichtpartijen in Soweto, het is allemaal zonder enig belang voor de dames en heren van „Protea“...

Voorzitter André Vlerick (oud CVP minister, hoogleraar, beheerder van de Kredietbank, oud beheerder van de Standaardgroep enz., enz.) die tijdens een perskonferentie het woord voerde, verklaarde dat - ondanks onvolkomenheden zoals het restant van de kleine apartheid in het historische blank gebied - alles opperbest gaat. Als je de vertegenwoordiger van de Belgische grootfinancier (en dat is Vlerick) toch moet geloven gaat het allemaal best in het land van Vorster inzake vrijheid, levensstandaard en naam maar op.

BINNENLAND

Amusant hierbij is de opmerking dat „Zuid-Afrika tweemaal zoveel aan ontwikkelingshulp besteedt voor zijn zwarten als alle landen van de vrije wereld aan ontwikkelingshulp doen voor de Derde Wereld...“. Een zonderlinge redenering voor een hoogleraar vindt u niet?

Het is niet zonder reden dat tijdens de perskonferentie het oude anti-Sovjetpaard uit de stal werd gehaald omdat het toch altijd van nut is bij dergelijke zaken.

Zo komen we dan nog maar zens te weten dat „Vooral het Sovjetimperialisisme een karikaturaal beeld ophangt van Zuid-Afrika. Men de reden hiervan begrijpt als men weet dat de West-Europese olievoever voor 60 procent gebeurt langs de Kaaproute en dat de voorraden van strategische grondstoffen zoals platina en mangaanerts (gevoegd bij die van de Sovjetunie 93 tot 99 procent van de wereldvoorraad bedraagt. Het Russisch imperialisme duidelijk de controle wil over de Kaaproute en over het rijke grondstoffengebied“.

Uiteindelijk komt het er op aan, met al de bestaande middelen, het conservatieve regime van Premier Vorster te verdedigen, het winstgevend apartheidregime inclusief. Bovendien staan hierbij diegene die er hun financiële prerogatieven willen behouden, dan zijn er diegene die uitgesproken racisten zijn terwijl nog anderen zich laten leiden door een sentimentele en romantische taalgebondenheid. Een stukje anti-sovietisme, als bindmiddel, en de boeman komt hierbij steeds van pas.

Uit de lijst van stichters van „Protea“ citeren we: de V.U. parlementsleden Valkeniers, Van der Elst, Jorissen, E. Van Steenkiste, Belmans, B. Maes, Van Doteghem, Somers, Vandezande, Goemans, Geerincx, Van Elsen, Bauwens, Raskin, L. Van Steenkiste, Babylon, P. Pestars, L. Sels, de P. V.V. parlementsleden Boey, J. Daems, Bascour, Favier, Lahaye, mev. Herman-Michielsen, Verdermissen, P. De Clercq, De C.V.P. parlementsleden Van Aelere, De Vlies, Van Cannoyt, De Kerpel, mev. Pannels-Van Baelen, Akkermans, Lagee, Vangronsveld, Vanderborgt, Verbist, Smeyers, Mesotten, B. Gijs, Van Waterschoot. Verder ontmoeten we in dit genootschap eveneens J. Van Overstraeten, V. Portier, C. De Ridder, P. Rock, A. Demedts, F. Wildiers, H. Candries, V. Van Brantegem, A. Monteyne en de journalisten W. Geerts, T. Poppo, A. Samsooy, O. Grawet, A. Van Wilderode, Jef Anthoenx enz. enz.

Voorzitter van de klub is dus A. Vlerick, sekretaris G. Bosteels, penningmeester L. Rochus, en bestuursleden V. Portier, de senatorin Boey (PVV) Jorissen (VU) K. Van den Bossche en H. Plazit.

Ter inerte van deze vurige verdedigers van de apartheid die beweren dat „Ons beeld over Zuid-Afrika wordt verveelt“ kunnen we deze bijdrage best besluiten met het standpunt uit wat men zeker een onverlichte bron kan noemen, i.t.z. de Ministers van Buitenlandse Zaken van de negen landen van de Europese Gemeenschap tijdens hun vergadering te Londen op 18 april j.l.

„De Ministers van Buitenlandse Zaken herbevestigen dat zij alles zullen doen wat mogelijk is om de regels van de democratische meerderheid te bevorderen zoals tevens de vorming van een niet racistische regering voor de volkeren van Zuidelijk Afrika. De negen zullen verder gaan om de druk van de Internationale Gemeenschap tegen Zuid-Afrika te ondersteunen en hun eigen aktie te versterken met het oog op de uitschakeling van de apartheid, zij hopen dat deze konferentie een belangrijke stap zal betekenen in deze richting“.

Met deze tekst besloot dhr. H. Simonet, Minister van Buitenlandse Zaken, in zijn opdracht van Voorzitter van de Raad van Ministers van de E.E.G. de Speciale UNO-Konferentie tegen apartheid die in de maand juli te Lagos (Nigeria) doorging.

VRIJHEID VOOR DE TWAALF VAN PRETORIA

In juli 1977 werden negen Zuidafrikanen veroordeeld na een langdurig proces.

Het betreft hier mensen van het African National Congress en van de illegale vakbeweging South African Congress of Trade Unions. Vijf van de beschuldigten kregen levenslang en werden inmiddels naar het Robbeneiland verbannen.

Terwijl dit proces lopende was, kwam de wereld op de hoogte van de gruwelijke praktijken die het Zuidafrikaans apartheidregime van Vorster gebruikt om de tegenstanders van de apartheid te ruïneren en het georganiseerd verzet te breken. De zwarte studentenleider STEVE BIKO WAS DE 25STE IN DE RIJ VAN VERZETSMENSEN DIE STIERVEN IN HANDEN VAN DE ZUIDAFRIKAANSE VEILIGHEIDSPOLITIE.

Het belangrijkste in de reeks van lopende politieke processen, is dat tegen 11 mannen en 1 vrouw in Pretoria, de twaalf van Pretoria genoemd.

DE BESCHULDIGINGEN TEGEN DEZE MENSEN ZIJN ZEER VAAG EN ALGEMEEN EN HEBBEN ALLEN BETREKKING OP LIDMAATSCHAP VAN EN AKTIVITEITEN VOOR HET AFRICAN NATIONAL CONGRESS.

Ook bij dit proces zijn talloze onregelmatigheden te melden die in tegenspraak zijn met iedere wettige rechtspraak. Getuigen en beklagden zijn het slachtoffer van wrede folteringen.

DE ZUIDAFRIKAANSE REGERING TRACHT DE TWAALF VAN PRETORIA VAN HOOGVERRAAD TE BESCHULDIGEN OM ALDUS DE ZWAARST MOGELIJKE STRAFFEN TE KUNNEN UITSPREKEN, MOGELIJKS ZELFS DE DOODSTRAF. Aangezien we bij ervaring weten dat het Vorsterregime niet voor moord terugschrikt en de twaalf terechtstaan als „gevaarlijke terroristen“, is een dergelijke uitspraak niet uitgesloten.

INTERNATIONALE AKTIE TER BESCHERMING EN VERDEDIGING VAN DE TWAALF VAN PRETORIA EN VAN ALLE POLITIEKE GEVANGENEN IN ZUID-AFRIKA IS DUS HOOGDRINGEND. DEZE AKTIE KAN HUN LEVEN REDDEN.

Onderstaande postkaart, gericht aan Premier Vorster en petitielijsten zijn te verkrijgen bij :

BOA - O.L.-Vrouwstraat 60, 2800 Mechelen.

AKZA - M. Theresiastraat 93, 3000 Leuven of bij de vzw - VREDE.

DE PCI EN DE „ITALIAANSE WEG NAAR HET SOCIALISME“

De term „Eurokommunisme“, die tegenwoordig vaak gebruikt wordt om de politieke opstelling van een aantal Westerse kommunistische partijen te beschrijven, is om verschillende redenen een ongelukkige term. Ten eerste omdat hij niet door de kommunistische beweging zelf is gemeend, maar door de burgerlijke pers (al komt hij sedert de Madridse ontmoeting in het voorjaar van 1977 tussen Carillo, Marchait en Berlinguer ook in een aantal officiële partijpublicaties voor). Ten tweede omdat het voorvoegsel „Euro-“ eigenlijk zinloos is: terwijl de Japanse kommunisten die noemer wél toebedacht krijgen, vallen een groot aantal Europese kommunistische partijen er klaarblijkelijk buiten. Ten derde omdat in de publicaties waar de term oorspronkelijk vandaan komt, om voor de hand liggende redenen slechts één aspect beklemtoond wordt van de talrijke aspecten die de zgn. „Euro-kommunistische“ partijen gemeen hebben, en met name de kritische opstelling t.o.v. de Sovjetunie. M.i. is het dus zinvoller te spreken over de „Italiaanse, Spaanse, Joegoslavische enz. weg naar het socialisme“, en voor elk van de verschillende kommunistische partijen na te gaan hoe hun specifieke strategie en optie uit hun eigen nationale situatie is gegroeid (of eventueel misgroeid). Wat betreft de strategie van de Italiaanse kommunistische partij (PCI), die geleid heeft tot de recente ondertekening van het programma-akkoord tot steun aan de minderheidsregering-Andreotti, lijkt het mij toe dat er vijf fundamentele etappes te onderscheiden zijn:

1. Het theoretische werk van Antonio Gramsci
2. Het antifascistische verzet en de nieuwe instituties
3. De destalinisatie en de theorie van het „Polycentrisme“
4. De „hete herfst“ van 1969
5. De tragedie van Allende en de strategie van het „historisch compromis“

Slechts aan de hand van een nadere studie van deze etappes krijgt men een inzicht in de huidige positie van de PCI.

1. Antonio Gramsci en de „stellingoorlog“.

Op het moment dat hij in november 1926, ondanks zijn parlementaire onschendbaarheid, door de fascistische politie wordt aangehouden, is Gramsci sekretaris-generaal van de PCI, waarvan hij in 1921 een van de medestichters

is geweest. Hij zal de fascistische gevangenis niet meer levend verlaten (ondernijdend door het onmenselijke gevangenisregime, overlijdt hij op 27 april 1937, nauwelijks 46 jaar oud). Maar tussen 1929 en zijn dood heeft hij een aantal „gevangenisbrieven“ geschreven die een uitzonderlijke reflectie over de strijd en de perspectieven van de Italiaanse arbeidersklasse bevatten, en waarvan pas de laatste jaren de draagwijdte buiten Italië begint door te dringen. Mitsdien is het trouwen aan het isolement in de gevangenis te danken, dat hij ontanpt aan de conditionering van het stalinisme, waardoor de PCI vanaf 1930 ineenkrimpt tot een kleine, sektaire kern die zijn betere elementen één voor één uit de partij stoot (en precies omwille van zijn kritiek op die lapidaire disciplinaire maatregelen, die alleen maar een politieke onmacht moesten verhullen, wordt Gramsci zelfs door zijn kommunistische kameraden tijdens de korte wandelingen op de binnenkoer gemeden).

Verrekkend vanuit de geest van het werk van Lenin - maar met verwerping van elke mechanistische interpretatie ervan - stelt Gramsci dat de revolutie in het Westen volledig anders zal verlopen dan in Rusland. Inderdaad, terwijl in Rusland de heersende klasse haar macht baseerde op zuivere repressie (leger, politie, justitie), baseert in de geïndustrialiseerde Westerse landen de heersende klasse (de burgerij) haar macht op een complex mechanisme waarmee zij de konsensus van de onderdrukte klassen verwerft (en slechts wanneer dit mechanisme in gebreke blijft, doet zij een beroep op de repressie en degenerert de parlementaire democratie in fascisme). Dit heeft tot gevolg, dat het in Rusland volstond de staatsmacht (en dus het repressie-apparaat) over te nemen om met de opbouw van het socialisme te beginnen, terwijl in het Westen die staatsmacht slechts één van de vele componenten is van dat complexe mechanisme waarmee de burgerij haar hegemonie handhaaft. Met als gevolg dat de revolutie in een veelgeleagde Westerse maatschappij noodzakelijk een langdurig proces is, in een „stellingoorlog“, waarbij de arbeidersklasse probeert de konsensus van een aantal andere klassen te verwerven, en waarbij de overname van de staatsmacht slechts een van de laatste, en niet decisieve, fasen van het revolutionaire proces is. Dat proces van het verwerven van konsensus speelt zich grotendeels af op het niveau van de bovenbouw, en een belangrijke rol daarin wordt gespeeld door de intellectuelen (die precies tot taak hebben, de konsensus voor een bepaalde klasse te verwerven). Het komt er dus op aan, dat de intellectuelen zich - al dan niet via de partij, en daar ligt het verschil met Lenin - ten dienste stellen van de arbeidersklasse. In die zin moet men Gramsci's pleidooi voor de samenwerking met de verlichte antifascistische liberalen van de beweging „Giustizia e Libertà“ interpreteren. Het is één van de verdiensten van Togliatti, dat hij zich na de Bevrijding inzet om de „gevangenisbrieven“ van Gramsci te publiceren (ook al oefent hij daarbij een „politieke“ censuur uit: pas in 1975 zal de complete, filologische editie van het werk verschijnen) en dat hij, skapi-

diet vertrekkend vanuit de intellectuelentheorie van Gramsci, het initiatief neemt voor de oprichting van het theoretische weekblad „Rinascita“ (dat inderdaad een aanzienlijk deel van de meest gevanceerde Italiaanse intellectuelen tot zich heen weet te verenigen). Op dit moment, dertig jaar na de eerste uitgave, is het trouwens duidelijk dat het werk van Gramsci nog steeds een soort ferment vormt voor de theoretische arbeid, niet alleen van de PCI, maar van de hele Italiaanse linkerzijde, en dat de strategie van die linkerzijde er nog diepgaand door beïnvloed is.

2. Het antifascistische verzet en de nieuwe instituties. Ondanks de meedogenloze repressie (van de 4.571 veroordeelden van Mussolini's Bijzondere Rechtbank voor de Verdediging van de Staat waren er niet minder dan 4.030 communisten, die in het totaal ruim 23.000 jaar gevangenisstraf kregen), en ondanks het feit dat zij zichzelf met stalinistische maatregelen op haar beurt gecombineerd had, was de PCI toch de enige partij die tijdens het gehele fascistische vervalstadium een illegale organisatie in Italië zelf had. De andere partijen hadden ofwel het lievel om zichzelf te ontlinden opgevolgd, of ze waren alleen in ballingschap actief. Op het moment dat Mussolini door zijn steeds onzinniger militaire avonturen zijn massabasis verliest, zijn het dan ook de communisten die de leiding van het gewapende verzet op zich nemen.

Op 25 juli 1943 wordt Mussolini door zijn eigen Grote Raad van het Fascisme afgezet. Aan het hoofd van de regering benoemt de koning de gewezen stafchef van het leger, generaal Badoglio, die op 28 juli verklaart dat de strijd aan de zijde van Duitsland wordt voortgezet, maar op 8 september - de geallieerden zijn dan al diep in Zuid-Italië doorgedrongen - de wapenstilstand aenvraagt. In tussen is Mussolini door de nazis met een spectaculaire actie uit zijn gevangenis bevrijd en aan het hoofd geplaatst van het door Duitsland bezette Noord-Italië, de zogenaamde „Republiek van Salò“. Op dat moment wordt het Verzet systematisch georganiseerd in de Komitees voor Nationale Bevrijding (CLN), waarin alle antifascistische partijen vertegenwoordigd zijn, en die drie stagen, grote gebieden van Noord-Italië nog vóór de komst van de geallieerden te bevrijden, terwijl zij in de bevrijde gebieden strijd voeren tegen de - uiteindelijk nog fascistische - regering-Badoglio, die samen met de koning naar Brindisi is gevlucht.

Op het moment dat velen in het Verzet menen dat het moment rijp wordt voor een machtsovername door de CLN, komt op 30 maart 1944 de „grote ommekeer“ in de strategie van de PCI, in de vorm van een verklaring van Togliatti, die drie dagen tevoren na 18 jaar ballingschap in Italië is teruggekeerd. In die verklaring roept Togliatti - tot verbijstering van een groot gedeelte van de communistische basis - op tot het vormen van een krachtige regering van nationale eendracht o.l.v. Badoglio, die in staat zou zijn ernstig strijd te voeren tegen de Duitse bezetter, en tot het uitstellen van de hervorming van de instituties tot na het einde van de oorlog.

De motieven van de ommekeer zijn veelvuldig (zo wordt de nieuwe strategie ongetwijfeld door Stalin gesteund in de hoop dat een beter georganiseerde strijd in Italië de Duitse druk op het Russische front zou verminderen), maar voornamelijk geldt toch de overweging dat de nog voortdurende oorlogssituatie te onstabiel was om duurzame institutionele hervormingen door te voeren, plus het besef dat de geallieerden - zoals zij dat in Griekenland gedaan hadden - een linkse revolutie in de kiem zouden smoren.

Het resultaat van deze „ommekeer“ is, dat Badoglio erin toestemt, een nieuwe regering te vormen waarin alle partijen uit het antifascistische verzet (van de communisten tot de liberalen) vertegenwoordigd zijn. De nieuwe hand die tijdens de strijd gegroeid zijn, traken het mogelijk dat communisten en socialisten voor het eerst sedert de splitsing van 1920 een alliantie sluiten, en gemeenschappelijk de drie formuleringen van de stappenplan voor verwezenlijking van het socialisme - afschaffing van de monarchie (die zich met het fascisme gekompromitteerd heeft), opstelling van een democratische grondwet die reeds een aantal „kleinen van socialisme“ moet bevatten, geleidelijke opbouw van het socialisme via een koninkrijk van de meerderheid van de bevolking. Het eerste punt wordt verwezenlijkt via een referendum in 1945 - ondanks een manoever van Victor Emmanuel II, die af-treedt ten voordele van zijn zoon Umberto, besluit een meerderheid van de bevolking tot afschaffing van de monarchie. In 1948 wordt een nieuwe grondwet afgekondigd die voorziet in de grondwetgevende vergadering van de communisten (Ferracini), die weliswaar de vrucht is van een compromis met de kristendemokraten, maar die toch in vergelijking met de liberale grondwetten uit de andere westerse landen een reële stap voorwaarts is (1). Tekend voor de strategie van Togliatti op dat ogenblik is zijn poging om de uit het Verzet gegroeide nationale eendracht te bewaren - als de kristendemokraten eisen dat het Konkordaat met het Vaticaan (dat in 1929 door Mussolini is afgesloten) integraal in de nieuwe grondwet wordt opgenomen, greff hij toe, omdat het zinloos zou zijn, de moeizaam verworven eendracht omwille van een goddienstwastie prijs te geven, ook al is dat besluit alle behalve populist bij de kommunistische basis, waarin het antikerikaanse ding geworteld is. Reeds op het eind van de jaren 1950 wordt echter onder druk van buitenaf (voornamelijk de Verenigde Staten en het Vaticaan) die eendracht verbroken - communisten en socialisten worden uit de regering gezet, de eenheidsvakbond valt in drie centrales uit elkaar, leger en politie worden van alle linkse elementen gezuiverd.

Toch vertoont de Italiaanse situatie een aantal bijzondere kenmerken : het pakt tussen communisten en socialisten blijft hecht (terminatie tot het eind van de jaren 1950), de linkse eenheidsvakbond (CGIL) blijft veruit de grootste, en ondanks het isolement op het nationale vlak behoudt het socialistisch-kommunistisch front een aantal steunpunten op het lokale vlak : zo hebben steden als Bologna en Ferrara vanaf 1946 tot op heden onafgebroken een rood bestuur. En op het moment dat de rechterzijde in 1953 via een nieuwe kieswet probeert om een soort „parlementaire staatsgreep“ uit te voeren en aldus een aantal grondwettelijke verworvenheden terug te draaien, is de mobilisatiekracht van de linkerzijde nog sterk genoeg om dit plan definitief te verijdelen.

(1) Cf. in dit verband mijn artikel „De PCI en de Italiaanse Grondwet“, Vlaams Marxistisch Tijdschrift, 10e Jaargang, nr. 3.

3. De destalinisatie en de theorie van het „polycentrisme“.

De terugval van de kommunisten in het begin van de jaren 1950 is weliswaar grotendeels te verklaren door de koude-oorlog sfeer, maar toch spelen ook een aantal interne factoren een rol - het oorspronkelijke plan van het Verzet wordt gekanaliseerd in een nog rigide partijstructuur, via de Kominform wordt de greep van Moskou op de partijijn weer steviger, het sektarisme steekt weer de kop op. We moeten wachten tot wat Pietro Ingrao „het onvergetelijke jaar 1956“ noemt om een nieuwe belangrijke stap voorwaarts te kunnen noteren. Het begint uiteraard met het XXe Kongres van de KPSU en het geheime rapport van Kroeetsjev, waarin de misdaden van Stalin worden aangeklaagd. Dit Kongres zet uiteraard de getete kommunistische beweging in rap en roer. In Polen en Hongarije volgen arbeidersopstanden, die de Sovjetunie hiertig doen terugkrabbelen. Vooral de opstand in Hongarije brengt een zware crisis in de Italiaanse partij te weeg, want terwijl het politiek bureau de Russische interventie goedkeurt (zij het met de woorden „een pijnlijke noodzaak“), publiceert de kommunistisch-socialistische vakbond een motie waarin tegen de interventie wordt geprotesteerd. De debatten in de partij leiden tot het vervroegd bijeenroepen van een nieuw kongres (het VIIte) in de herfst van 1956. In juni publiceert Togliatti in het tijdschrift „Nuovi argomenti“ een interview, dat - ook in het buitenland - veel stof doet opwaaien. Hij gaat veel verder dan Kroeetsjev, die de schuld van alle deviaties aan de persoonlijke gebreken van Stalin toeschreef. Togliatti daarentegen maakt een politieke analyse

van het bureaucratiseringsproces, dat het systeem van de sovjets grotendeels heeft verstikt, en dat geleid heeft tot een inhoudsloze revolutionaire fraseologie die de objectieve kontradicties in de opbouw van de socialistische maatschappij moest verhullen. In datzelfde interview poneert hij het aksioma van het polycentrisme van de kommunistische wereldbeweging, en stelt hij dat in sommige landen het socialisme ook kan opgebouwd worden zonder dat de kommunisten de leiding van dat proces hebben.

Het VIIte Kongres van de PCI verwerpt de idee van een leidende partij of een leidende Staat op wereldvlak (in 1956 begint het konflikt tussen de Russische en de Chinese partij zich reeds af te tekenen, en de Italiaanse partij zal tot vandaag toe nooit een veroordeling van de Chinezen uitspreken). Bovendien bevestigt het - wat Italië zelf betreft - de volledige autonomie van de massa-organisaties zoals de vakbond, en verworpt het de idee van een voorhoedepartij, om daarentegen definitief te opteren voor de idee van een massapartij. In zijn analyse van het Italiaanse kapitalisme en van de kontradicties ervan, stelt het Kongres dat de stuwende krachten en de Italiaanse revolutie niet alleen bestaan uit de proletarische en semiproletarische massa's, maar ook uit de middenklassen (boeren, kleine handelaars, bedienden) en uit de intellectuele avantgardes.

Dit Kongres geeft aan de PCI duidelijk een nieuw etan-

na de elektorale terugval in de eerste helft van de jaren 1950 zal vanaf 1956 bij elke verkiezing vooruitgang geboekt worden, en gaan de geïsoleerde „rode steden“ werken als olievlekken naar de provincies en de gewesten toe.

4. De „hete herfst“ van 1969.

In het begin van de jaren 1960 maken de socialisten zich los van het pakt met de kommunisten, smelten zij tijdelijk opnieuw samen met de sociaaldemokraten van Saragat, en treden zij voor het eerst samen met de kristendemokraten in de regering. Maar door de minderheidspositie die zij daar innemen, komt er van hun programma niet veel terecht, wat leidt tot een afspijting aan hun linkerzijde (de PSIUP, intussen alweer verdwenen), maar vooral tot een stijgend ongenoegen bij hun eigen vakbondsbasis, en tot een voortdurende stemmenwinst van de PCI. Vanaf eind 1967 heeft de studentenagitatie aan de universiteiten ongebreijeld ook een stimulerende invloed op de arbeidersstrijd (het komt in Italië nooit tot een controverse tussen studenten en arbeiders, zoals in Frankrijk). Al deze elementen - en vooral ook de sterk toegenomen politisering van de massa's - dragen bij tot de „hete herfst“ van 1969 die, begonnen als een strijd voor de vernieuwing van de CAO's, zal leiden tot een belangrijke politieke stap voorwaarts in de Italiaanse klassenstrijd (1).

Het begint eigenlijk met een vrij spektakulaire evolutie binnen de kristelijke vakbond (CISL), tot dan toe de meest korporativistische en economistische van de drie vakbonden, waarin - bij een aantal concrete stakingen - de deleges, onder druk van hun basis, de loonissen sekundair stellen t.o.v. een aantal eisen inzake arbeidspraak en herstructurering van de onderneming. (Het gevolg van dit proces zal zijn, dat de ACLI - te vergelijken met onze KWB - op haar 11e Kongres in juni 1969 demonstratief haar elektorale band met de kristendemokratische partij verbreekt). Nog steeds onder druk van de basis en naar aanleiding van concrete eigenstrijden komt het hernieuwde streven naar vakbonds eenheid in een stroomversnelling terecht. Voor het eerst formuleren ook de leidingen van de drie vakbonden (de linkse CGIL, de sociaaldemokratische UIL en de kristelijke CISL) gezamenlijk een aantal eisen, op het vlak van de nationale politiek (huisvestings- en gezondheidsbeleid; belastinghervorming). In de voorhoede staan de metaalbonden, die besprekingen beginnen om naast eenheid van actie ook tot eenheid van organisatie te komen (dit zal leiden tot de eerste Italiaanse eenheidscentrale sedert de splitsing van 1949: de FLM, voorlopig nog steeds beperkt tot de metaalarbeiders, die echter ook herentendage nog de voorhoede van de arbeidersklasse vormen). Tegelijk ontstaat - vooral onder impuls van de PCI en „Il Manifesto“ (de groep die in 1968 wegens fractievorming uit de PCI gestoten is) - bij de vakbonden een hernieuwde discussie over de Gramscische idee van de „fabrieksraden“, interne organismen in de bedrijven waarbij ook de niet-geyndikeerde arbeiders betrokken worden: op die manier wordt de grootst mogelijke participatie van de basis gegarandeerd en wordt tegelijk een faktor van verdeeldheid van de arbeiders opgeheven. Sinds het voorjaar van 1970 worden in talrijke bedrijven fabrieksraden gevormd, die al gauw de motor van de strijd in de bedrijven blijken te zijn. Daarnaast organiseren de vakbonden ook wijkraden die voor de verbinding tussen wijk en bedrijf moeten zorgen en die functioneren zoals

(1) Een uitgebreide analyse van deze beweging vindt men in het boek van Darius Aibers, „Die laatste strijd en het ontstaan van de vakbonds eenheid in Italië“, Sunschrift 90, Nijmegen 1976.

de fabrieksraden (zo wordt er bij de verkiezing van personen gewerkt met een wit blad waarop de kiezer om het even welk personeelslid dat hem geschikt lijkt, kan aanduiden: de bedoeling van dit systeem is precies, ook niet-gesyndiceerde werknemers aan alle functies te laten deelnemen).

Het is duidelijk dat de „hete herfst“ van 1969 het revolutionaire proces in Italië merkbaar versneld heeft, en precies door de participatie en discussie van de grote massa's tot een aantal belangrijke verwezenlijkingen heeft geleid: in de eerste plaats de hernieuwde eenheid van de arbeidersbeweging, de creatie van autonome arbeidersorganismen in de bedrijven, de verdere politisering en de korporatisering van de arbeidersstrijd. Indirect ook een grotere autonomie van de katholieke massa-organisatie t.o.v. de DC, en een nieuwe verlinking van de PSI (die opnieuw breekt met de sociaaldemocraten). De rechterzijde regeert op deze „hete herfst“ met de „strategie van de terreur“ (de eerste ernstige bomaanslagen hebben precies plaats in november 1969), die er echter niet in slaagt de verdere eenmaking van de arbeidersklasse te blokkeren. Pas jaren later zal het - ook op het juridische vlak - duidelijk worden dat al die ogenschijnlijk geïsoleerde „rode“ bomaanslagen in feite deel uitmaken van één groots opgezet project, uitgewerkt door een aantal topmensen van de Italiaanse geheime dienst, in de hoop dat de heersende verwarring de massa's verlangend zou doen uitkijken naar een sterk regime van „law and order“.

5. De tragedie van Allende en de strategie van het „historisch compromis“.

De poging van de rechterzijde om via het scheppen van een klimaat van onzekerheid een autoritair regime te rechtvaardigen, wordt dus door de vastberadenheid en de eenheid van de georganiseerde arbeidersbeweging verhinderd, maar de gebeurtenissen in Chili bewijzen dat het bijna uitgesloten is, dat een land dat binnen de Amerikaanse invloedssfeer valt, begint met de opbouw van het socialisme, zonder dat de overgrote meerderheid van de bevolking achter dit proces staat. In Italië betekent dit concreet dat ook de kristendemocratische massa's dit proces moeten steunen. Het is dan ook geen toeval dat Enrico Berlinguer de strategie van het „historisch compromis“ formuleert in een artikelenreeks met de titel „Overdenkingen na de gebeurtenissen in Chili“. De redenering van Berlinguer vertrekt inderdaad van de vaststelling dat Italië tot het Amerikaanse blok behoort, en dat dit imperialistische blok „nog steeds in staat is de bevrijdingsstrijd van de volkeren in te dammen“ (1). Verder wordt echter gesteld dat ondanks dit feit, de Italiaanse kommunisten alle pogingen om hen te isoleren hebben afgeslagen. Berlinguer verwijst verder naar de eenheid van de democratische krachten (inbegrepen de niet-marxistische) zoals die gegroeid is in het antifascistische verzet en tot uiting komt in de nieuwe grondwet, om uiteindelijk te stellen, dat het de taak van de PCI is, „de

overgrote meerderheid van het volk te verzamelen rondom een programma voor de strijd voor de democratische vernieuwing van onze hele maatschappij en van de staat en een coalitie op te bouwen die (...) in staat is, dit programma te verwezenlijken. Alleen deze politiek, en geen andere, kan de conservatieve en reactionaire groepen isoleren en verslaan“. En terwijl deze tekst uit 1973 zich nog uitsluitend richt tot de socialisten en de kristendemokraten, vertrekt in 1976 van Berlinguer een oproep voor de vorming van een regering van nationale een-dracht, die alle partijen behalve de neofascistische zou omvatten, en die in staat zou zijn, de problemen van het land op een grondige wijze aan te pakken. Het programma-akkoord van juli jl., waarbij alle democratische partijen betrokken waren, kan gezien worden als een logische consequentie van deze oproep.

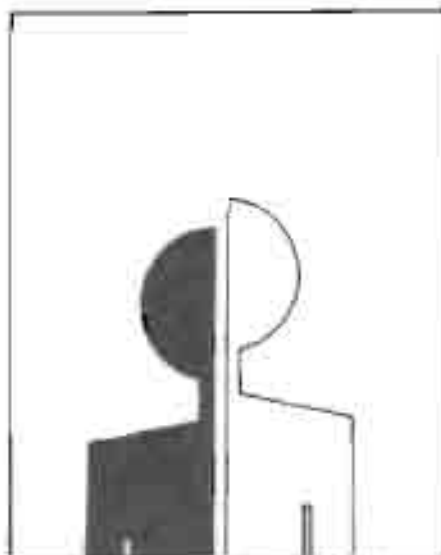
Wat ik met dit artikel heb willen aantonen is, dat de huidige lijn van de PCI helemaal niet het gevolg is van een bruuske kauze, maar integendeel gegroeid is uit een jarenlange daadwerkelijke aanwezigheid in en analyse van de historische realiteit van Italië (zodat het op zijn minst vreemd overkomt als bepaalde publicisten in Italië ineens het zgn. „Eurokommunisme“ ontdekken). Met dit overzicht heb ik getracht, de „Italiaanse weg naar het socialisme“ in zijn historische context te plaatsen. In een latere bijdrage hoop ik uitgebreider te kunnen ingaan op de concrete inhoud ervan.

Frans Denissen.

WATERGATE - *Zoals dit meestal het geval is hebben we het ook tijdens de Watergate-affaire kunnen meemaken dat er nog al met twee maten en twee gewichten gemeten werd. Nixon, de hoofdschuldige, mocht aanspraak maken op het „groot pardon“ van de ... door hem vroeger aangestelde vice President Ford. Zijn medewerkers kunnen nu eveneens aanspraak maken op „het kleine pardon“. J. Ehrlichman, H. Haldeman, de naaste medewerkers van Nixon en J. Mitchel, oud minister van justitie, zagen nu eveneens hun straf verminderd tot één jaar. Dit betekent dat Ehrlichman eind oktober vrij komt en Haldeman en Mitchel volgend jaar. Rechter Sirica oordeelde wel dat er iets oneerlijks zat in het feit dat Nixon nooit werd veroordeeld maar vond dat deze toch voldoende geleden had. Dit is zeker niet gebleken uit de arrogante interviews die Nixon voor ettelijke miljoenen dollars aan T.V.-stations toestond. Dominee Ben Chavis en de 10 van Wilmington, die onschuldig vastzitten, wachten intussen vruchteloos naar de heropening van hun proces.*

RUSSEN EN AMERIKANEN - *Het is prettig ook eens positief nieuws te kunnen melden. Amerikanen en Russen hebben te Moskou besloten nog dit jaar met een project te starten om gezamenlijk een kunsthart te vervaardigen. De onderzoeksploeg die hoopt op vijf jaar tijd belangrijke resultaten te boeken staat onder leiding van de professoren Valery Sjoemakov en Michael De Bakey, onderscheidelijk de belangrijkste Russische en Amerikaanse specialisten op dit vlak. Beide ploegen voerden vorig jaar gemeenschappelijke operaties uit te Moskou bij jonge kalveren.*

(1) De Nederlandse tekst van deze artikelenreeks van Berlinguer verscheen in de reeks „Kosmodok“ (jaargang 7, nr. 4, 1974) van Sjaloom in Odijk, en eveneens als annex van het hoger geciteerd boek van Albers.

FASCISME VANDAAG DEEL II

Jan Van Calsteren

II. HET ALLEDAAGS FASCISME.

We hoeven niet lang om ons heen te kijken om te weten, dat menig braaf burger en man-of-vrouw-in-de-sstraat, zij het onbewust, met een of ander stukje fascisme rondloopt. Zoals de conservatieve - of reactionaire heerszwaai naar „die goede oude tijd“, met zijn vaste waarden en normen, naar een sociale orde, waarin ieder zijn plaats heeft en houdt in de maatschappij, met als onvermijdelijk gevolg daarvan de inkonsequente van het staatslijdende gezag, van de man, het gezinshoofd, de patroon, gevestigde macht in 't algemeen. „Bijna ieder man is een fascist, is gedoopt tot fascisme door zijn onderbewustzijn“, zegt kineest Bertolucci ergens. „Fascisme begint in bed, als een man zijn vrouw tot bezit maakt, haar dwingt tot handelingen die ze niet wil“. Het kankeren en foeteren op „die stuwende tijd van tegenwoordig“, op de eigen vooruitgang, - de langharige jeugd, de moderne kunst, de vrouwen, die zich niets meer gelegen laten aan hun huishouden en hun kinderen, maar liever het huis uit zijn om te gaan werken voor hun toilet en hun auto. Of het schelden op ons democratisch regerings- en parastelsel, waarin niemand nog verantwoordelijkheid wil dragen, waarin ministers geen belastingen maar „de kleine man“ wél het gelag moet betalen; op de politieke partijen, die allemaal één pot nat en even corrupt en vol zakkervullers zijn; op de potentaten van de vakbond, waarvan de machtswellust geen grenzen kent; op de profiteurs van arbeiders, die een arm slaan als hun een vinger wordt geboden; op de werklozen, die veel geld willen om op hun luie achterste te zitten; op die vreemde luizen, die onze menten het brood uit de mond komen stelen en maar liever stands pede moeten teruggehaald worden waar ze thuis horen. Enzovoort, enzovoort...

Wie zo redeneert is ook omringd door andere, maar wilsprokkelende argumenten van de fascistische ideologie en

RACISME APARTHEID FASCISME

kan, onder bepaalde omstandigheden, gemakkelijk in het fascistisch vaarwater geloofd worden. Gemakkelijker althans, dan iemand, die denkt als progressist of als bewust arbeider. Het progressisme is inderdaad DE grote vijand van het fascisme. „Het progressisme is geen wereldbeschouwing en geen politieke doktrine, het is een ziekte“, - ik citeer uit het fascistisch blaadje „Europafront“ - „Symptomen zijn: afbraak van blank zelfbehoud door progredende voor verbastering en tegen de apartheid; sentimentale kleurlingenverering en gelijkheidswaan; afbraak van godsdienstige waarden door het verspreiden van het materialisme en door het christendom met marxisme te infecteren; afbraak van de Europese weerbaarheid door sentimenteel pacifisme, sansporing tot dienstweigering en anti-Nato-propaganda; afbraak van alle schouwingsbegrippen door het verspreiden van abstracte kunst, je-je-muziek, atonale poëzie en andere strekkingen tot „vernegering“ van de Westerse kultuur; afbraak van de gezinsmoraal door de grote belangstelling voor Oosters erotiek, Freud en het beklemtonen van het seksuele; afbraak van het nationalisme door het volksbewustzijn te herleiden tot sociaal-economisch getheoretiseerd...“

Er zijn nog wel andere kenmerken van het fascisme en de fascistische persoonlijkheid. Ze hangen nauw met elkaar samen en in de grond zijn ze allemaal terug te brengen tot één enkele trek: die van de angst. Angst voor het vreemde, het onbekende, het nieuwe, - dus inderdaad voor het progressisme. Daardoor racisme en nationalisme (angst voor andere volken en rassen; vasthouden aan eigen volk, - dat als superieur, als „Herrenvolk“ beschouwd wordt, - eigen volksaard, aan de eigen - heilige of aauwige - waarden). Daardoor militarisme, verheerlijken van geweld, macht, oorlog (door de noodzaak eigen volk, eigen waarde en bezit te verdedigen tegen vreemden, die daarboven de oorzaak zijn van alle moeilijkheden, dus slecht, minderwaardig...).

Het fascisme exploiteert het irrationalisme; het doet een beroep op de gevoelens en emoties van zijn aanhangers, omdat het een geloof is, dat - zoals elk geloof - verstandelijk niet kan verklaard worden. Daar past natuurlijk bij het aanbidden van de leider, de god, die al het goede in zich verenigt en waar alles van uitgaat, het „nicht rationnieren!“; d.w.z. het „Befehl ist Befehl!“ voor de Duitsers en het „Gelooven, gehoorzamen en strijden“ voor de Italianen; het gekant zijn tegen elke moraal (omdat daarin goed en kwaad worden afgewogen), tegen het democratisch regime en zijn instellingen (omdat daarin gereedvaard en gediscussieerd wordt en omdat daarin het individu - ook het „minderwaardig“ individu - aan bod komt, wat een verzwakking betekent voor de groep). Het irrationalisme, met zijn geloof in noodlot en voorbestemming, zijn duistere instinkten, zijn mystiek en

romantiek, leidt, samen met het verheerlijken van heldendom en geweld, tot een nihilisme, een doodssymboliek, een kultuurpessimisme, een minachting voor de mens en het leven : het doodshoofd van de SS ; de kreet „Leve de dood !“ van de Roemeense IJzeren Garde, de Weltuntergangsgedachte van de Duitse nazi's, die maar al te graag de hele wereld in hun ondergang hadden meegeleurd, de voorliefde voor de sombere, „kleurloze“ kleuren - zwart en donkerbruin -, het sadisme, - niet het passionele sadisme van de geesteszieke mens, maar het koude, cynische sadisme van de SS-Ubermensch. Ter illustratie van dit laatste : Luciano Luberti, één van de leiders van de Italiaanse fascistische splintergroep „Fronte Nazionale“, bijgenaamd „de beul“, na de oorlog ter dood veroordeeld wegens oorlogsmisdaden, na 7 jaar terug vrijgelaten en sindsdien weer betrokken in een reeks terreuracties en moorden, heeft verklaard dat „moord steeds de meest opwindende menselijke handeling zal blijven“. Hij betreurt het, dat bij de eerste landing op de maan Armstrong heeft nagelaten Aldrin te vermoorden, „terwille van het menselijk zegel“.

Vermits het fascisme zich richt tot het gehele volk, zal het verschillend zijn van land tot land, beïnvloed als het is door de aard en de historische achtergrond van dit volk. Biologisch zijn bvb. de Duitsers hetzelfde als alle andere aardbewoners, maar psychologisch, educatief en historisch zijn ze geheel anders gevormd. Onder het oppervlakkig aspect van de lustige bierdrinker en de vrolijke loslever verbergt de Duitser in wezen een piekeraar, een geestelijke herkauwer. Hij is introvert en neurotisch, wat zich naar buiten uitwerkt in een mengsel van brutaliteit en sentimentaliteit, van Gemütlichkeit en gepantserde hardheid. Zijn fascisme - het nationaal socialisme in dit geval - is veeleer dit van een Wagneriaanse Nibelungenring, met de Götterdämmerung als einde - of Schicksal. Terwijl het fascisme van de Italiaanse extrovert, die alles naar buiten werpt, meer lijkt op een commedia dell'arte. Zolang het blijft bij parades in zwart uniform, zolang speelt hij het spel mee, maar wanneer het ernst wordt, wanneer het op vechten aan komt is hij allicht geneigd van rol, masker en uniform te verwisselen. Misschien nog wel om te strijden, maar dan niet meer onpersoonlijk, als soldaat, een onderdeel van het geheel, - zoals de Duitsers -, maar als partisaan, die zijn eigen, fantasievolle strijd strijdt...

III KAN HET FASCISME TERUGKOMEN ?

Nu we de politieke, sociale en psychologische voedingsbodem van hun fascisme wat van dichterbij hebben leren kennen kunnen we ons de vraag stellen of een heropstanding van het fascisme vandaag nog mogelijk is. Sommigen beweren van niet ; ze menen dat het fascisme een uniek verschijnsel is, gegroeid uit een historische situatie, die nooit meer terugkomt. Ze hebben gelijk, in zoverre zij het fascisme bedoelen uit de dertiger jaren. Maar ze vergeten, dat het fascisme niet statisch is, dat het evolueert met de tijd. Een nieuw fascisme, niet slechts als partij of beweging, maar ook als regime, is niet ondenkbaar, wanneer een politieke kliek, bvb. in een crisisperiode, erin gelukt het latente fascisme, dat in brede lagen van bevolking smeult - wat wij het alledaagse fascisme genoemd hebben - te mobiliseren en de tegenstanders te neutraliseren.

Wat inderdaad, langzaam maar zeker, aan 't gebeuren is.

De geschiedenis leert, dat een parlementaire democratie de fascisering vaak niet kan beletten en dat de democratische spelregels en vrijheden door de machthebbers zelf kunnen uitgehold worden en van hun betekenis ontdaan. We leven in een toestand die, economisch en politiek, een nieuwe vorm van fascisme meer en meer in de hand werkt. Een fascisme, waarvan de voorwaarden door establishment en machthebbers zelf geschapen worden. Het fascisme steekt de kop op telkens wanneer de kapitalisten de situatie niet meer aankunnen. In dit geval zullen zij de democratie, die in normale tijden soepeler - en dus bruikbaar - is dan de diktatuur, laten vallen. Omdat de democratie hun vrijheid van handelen belemmert. De crisis van 1930 heeft zowel het links als het rechts extremisme, het kommunisme als het fascisme, versterkt. Vandaag haalt alleen rechts profijt uit de crisis. Omdat er voor de doorsnee-burger, - een groot deel van onze 250.000 werklozen inbegrepen, - geen echte hongercrisis meer bestaat. Enkele marginale groepen buiten beschouwing gelaten, hebben wij het goed en leven wij goed. Dank zij werklozensteun, bestaanszekerheid en sociale voorzieningen allerhande. Het kapitalisme heeft zijn voorzorgen genomen ; het heeft de arbeidende klasse weten om te kopen, aan het systeem weten te binden. En wie zijn plaatsje heeft in de welvaartstaat verliest meteen de lust en de wil om te strijden voor een andere, zij het dan ook meer menselijke en rechtvaardige, maatschappij. „Het wetenschappelijk-sociologisch systeem giet een stortvloed van consumptie- en behoeftebevredigende goederen over onze hoofden. Waardoor wij echter volkomen afhankelijk worden van dit systeem. Waardoor wij als het ware verslaafd worden aan de goede, efficiënte werking van dit wetenschappelijk-technologisch systeem. En er alles voor over hebben om de goede werking ervan in stand te houden. Deze goede werking vraagt rust en orde. Zo weinig mogelijk - en liefst geen - maatschappelijke conflicten. Want sociale conflicten kunnen het systeem zodanig in de war brengen, dat het niet langer goed functioneert, ja zelfs niet meer kan functioneren, - bvb. bij revoluties, - en dat wenst niemand. Want allemaal leven wij bij de gratie van dit wetenschappelijk-technologisch systeem, - dat zelfs bepaalt wat „leven“ moet inhouden. Van dat probleem zijn we dus ook al verlost...“ (Freddy Verbruggen, - „Links“ 14-5-1977). Orde en rust zijn voor velen synoniem van een sterke staat. En ook die is in de maak en bereidt de weg voor van het fascisme, de „nieuwe orde“, de maatschappij, waarin de horizontale en verticale indeling en ordering - volgens ras, klasse, individu of hoe dan ook, - streng gehandhaafd blijft. In alle Westerse democratieën treedt de overheid milder op tegen uiterst recht dan tegen antifascisten en demokraten. Vooral in Duitsland. De wetgevingen betreffende de privé-milities, de subversieve activiteiten, de „Berufsverbote“ en dergelijke worden in de regel alleen toegepast tegen antifascisten. Dit blijkt uit het optreden van de rijkswacht, uit het misbruik van voorarresten en huiszoekingen uit sommige veroordelingen. De fascistische groepen breiden zich momenteel dan ook sterk uit, voornamelijk daar, waar ze invloed hebben in bepaalde politieke partijen en drukkingsgroepen en bindingen met het grootkapitaal en het leger. Leger en rijkswacht komen rechts ter hulp - en vice-versa- zogezegd om het land te verlossen van corruptie - het argument van zekere schandaalpers, die met modder smijt naar

alles wat Democratisch is, en ook van „Rex“ indertijd - te verlossen ook van de toenemende misdadigheid, van volkshijndige, staatsgevaarlijke en ondermijnende elementen en Organisaties, d.i.k.z. van kommunisten, vreemdelingen, dienstweigeraars, stakers, enz., enz.

In België hebben wij de samenzwerversdriek van oud-kolonialen, reserveofficieren, bepaalde relaties aan het hof en dergelijke, geschaard rond het neo-fascistisch blad „Nouvelle Europe Magazine“, die met staatsgreepplannen rondlopen. Zij menen, dat slechts de ingreep van een aantal „edelmoedige“ burgers en militairen de aftakeling van de staat, zijn in handen van corrupte en verlinkste figuren, kan tegenhouden. Eén van die „edelmoedige“ burgers is de bekende generaal Emile Janssens. En dan is er ook nog het Nationaal Verbond van Reserveofficieren, dat de strijd wil aanbinden tegen subversie en, guerrilla en subversieve, arglistige propaganda, en dit, - zo zegt het openlijk - „met militaire middelen, die aan de bedreiging van het ogenblik zijn aangepast“. Want : „Waartoe dient het leger dan ?“

In Vlaanderen is de toenadering van de fascist en tot de rijkswacht - zelfs gaande tot en met oproepen tot sollicitatie - opvallend. Een zekere Vlaams-nationale pers ziet de rijkswacht als een bondgenoot in een sterke staat. Reden te meer om beducht te zijn voor de voortdurende versterking van de rijkswacht en de groeiende machtsconcentratie in haar handen.

In Italië, waar de fascist en stevige posities innemen in het staatsapparaat, het gerecht, de opperste leiding van leger en politie, is de idee van een staatsgreep niet denkbeeldig. Almirante, die in 1954 uit de neo-fascistische MSI trad, omdat die hem te laks was geworden, roept openlijk op om de wapens op te nemen tegen al wie contra is. „Nationaal rechts hoeft geen beroep te doen op de solidariteit van de gewapende macht, omdat de vertegenwoordigers van leger en vloot reeds aan onze zijde staan“, zegt hij. En verder : „De uitdaging van de andere zijde aanvaardt wij voortopgip door ons zedelijk en politiek te scharen aan de zijde van de gewapende macht. Maar als die tegering verder haar plicht mocht blijven verzuimen, dan staan wij gereed om haar taak over te nemen. Dat zijn geen toezweringen en ik nodig mijn tegenstanders uit te vooral niet als dusdanig te beschouwen“

In december 1970 kende Italië het complot van de beruchte „zwarte prins“ Borghese. Daarbij werd o.a. de hand gelegd op een „zwarte lijst“ van een 2.000-tal uit de weg te ruimen democraten. Ondanks alle pogingen van de hogere gerechtelijke kringen om deze zaak in de doofpot te stoppen en getuigenissen en bewijsstukken te rufen uitheljen, is nu toch gebleken, dat de samenzwering gedeeltelijk werd door de oversten van prins Borghese, zowel militaire als burgerlijke, waaronder Emilio Colombo, eerste minister ten tijde van het complot, daarna minister van financiën. Het is ook gebleken, dat in tal van terroristies, aanslagen en moorden de geheime diensten op de hoogte waren of zelfs met de terroristen in contact stonden.

Wet Duitsland betreft is het geweten, dat de Minister van Landverdediging, Leber, de Waffen-SS en haar moderne navolgers een goed hart toedraagt. Factoren, die de fascist en in de hand werken zijn nog : de ontzending van het Parlement, de concentratie van de perswereld - denken we maar aan het Springer-Konzern in Duitsland, - de bedreiging van de privacy door affluisterpraktijken, data-

banken, enz., doch vooral de repressie van bepaalde groepen en individuen. Het ligt voor de hand, dat kommunisten, socialisten, anarchisten en progressisten de eerste slachtoffers zijn van zulk een ketterjacht. Maar ook andere, - langharigen, joden, negers, homofielen... - zijn even bruikbaar. Zoals bewezen wordt door de recente haatcampagne tegen de homofielen in Florida. Een kruistocht die, met de sticker „Dood een homo voor Christus!“ inderdaad doet denken aan die andere kruistocht van eeuwen geleden en aan de jodloopprogramma van heel wat dichterbij ons. Een twintigtal Nederlandse kamerleden hebben een advertentie geplaatst in de „Miami Herald“. De oproep, die ze hierin publiceerden getuigt van burgerzin en politiek inzicht. „Wij in het land van Anne Frank“, zo begint die oproep. „Wij weten waartoe vooroordelen en discriminatie kunnen leiden“. Een argument voor de sterke staat, die rust en orde moet waarborgen, was - en is nog steeds - het gevaar van links. Ook daar, waar de linkse stroming absoluut ongevaarlijk is. Zoals in België ; waar generaal Claes het fabeltje van de oorlogszuchtige Russen, die op 24 uur over de Rijn zouden zitten maar weer eens nieuw leven heeft ingeblazen. Het is duidelijk, dat een koude-oorlogspsychose onvermijdelijk in de kaart speelt van rechts.

Het fascisme kan echter niet openlijk tonen waar het naartoe wil. Geen mens is immers bereid zich vrijwillig te laten verdrukken en uitsluiten door een kleine klik machthebbers. Daarom gaat het demagogisch te werk. Het speelt in op de latente fascistische gevoelens in de mens. Het richt zich eerst en vooral tot diegenen die geen ideologie hebben en er, in normale tijden ook niet de noodzaak van voelen, omdat ze dan een goed en rustig leven kunnen leiden : de middenklasse. Nu ondervindt de middenklasse wel degelijk de gevolgen van de economische crisis. De preindustriële beroepssectoren - kleinhandel, landbouw, middenstand - worden platgewalst door de grote monopolies. Ze worden opgeslokt, gaan failliet. De economische evolutie van de laatste decennia, versneld door de wetenschappelijk-technische revolutie, heeft de traditionele sociale structuren aangetast. De groepen van de middenklasse verliezen hun sociale status en zien zich verplicht hun traditionele levenswijze te veranderen. Daar het hen aan een politieke achtergrond ontbreekt en ze over 't algemeen zeer conservatief zijn ingesteld, zien ze, uit sociale ontevredenheid en bij gebrek aan een ander politiek perspectief, vaak alleen het fascisme als oplossing. Zoals het Poujadisme in Frankrijk ons heeft getoond. Want die kleine burgers, zoals zoveel van het witteboordenproletariaat - ambtenaren, technocraten - voelen zich verheven boven de arbeiders en willen met hen niet gelijkgeschakeld worden. Daarenboven vindt het fascisme een zondeboek voor de benarde toestand : de vakbonden, de marxisten, de drukingsgroepen, de gastarbeiders... Eigenlijk kan gelijk welke groep als zondeboek gebruikt worden. De laatste tijd maakt, naast het argument van orde en rust, ook dit van het solidarisme weer meer opgang in de welvaartsmaatschappij. Ook in België nl. met de parlementsvakkelezingen. Het solidarisme produceert de verzoening tussen de verschillende sociale klassen, het „alle handen in elkaar“ om de moeilijkheden te boven te komen, om het land uit het slop te helpen, het „iedereen moet offers brengen“, enz. Het gaat zo'n beetje de richting uit van het bekende „Ein Volk, ein Reich, ein

Führer". Ein Führer ; de redder, de leider... : Tindemans ? De vergelijking mag sommigen dan absurd of vergezocht schijnen, bij nader beschouwen is ze echter meer veront-rustend dan absurd. Feit is, dat het argument van het solidarisme, het „allen voor één - één leider - één allen", het „meer dan ooit Tindemans", geleid hebben tot het bekende „Tindemans-effekt" : Tindemans, de man in wie wij ons allen terug herkennen, die ONZE problemen tot de zijne gemaakt heeft...

Maar het fascisme komt vandaag nog uit een heel andere hoek. Er zijn sociologen, economen en politiciers, die beweren, dat het fascisme niet eens meer nodig is, omdat de totale industrialisatie onvermijdelijk moet leiden naar een soort van technocratisch fascisme, naar de totale manipulatie van de mens in de ééndimensionale maatschap-pij. „Een openlijk fascisme", zegt Günter Wallraff", zo als we dat gekend hebben, is niet meer mogelijk, dat is uitgesloten. Mijn schrikbeeld is meer dat van een uiterst autoritaire maatschappij, die tot in het extreme geregle-menteerd, gelijkgeschakeld is, met een kilheid die we ons, tot nog toe, in onze ergste dromen niet hebben kunnen voorstellen. "Een vergelijking dringt zich op : die van de technocratische manager van vandaag met de SS- man van gisteren, beiden even reactionair, amoreel en met een even grote efficiency, de ene op economisch, de andere op militair terrein...

Die totale manipulatie, met de geweldige en steeds ster-ker wordende macht en druk waarover het establishment beschikt - het staatsapparaat, de publiciteit, de massame-dia... - heeft voor gevolg, dat de mens meer en meer wordt geëvalueerd - tot onderdaan, producent, consu-ment, tot een „programmeerbaar gegeven", - en niet alleen in de computer. Oh ja, er is verzet ; er zijn de be-wegingen, de comités, de organisaties voor meer demo-kratie, meer medezeggenschap, meer menselijkheid, meer christendom... Maar op hun beurt roepen die weer sterke tegenstromingen op van reactionaire of fascistische aard. Zoals die van Mgr. Lefebvre, bvb., die in zijn fanatisme niet alleen ageert tegen de vernieuwingen in de kerk, doch ook in de maatschappij, nl. tegen de tolerantie, d.w.z. tegen de democratie ; tegen de revolutie, d.w.z. tegen de verworvenheden van de Franse Revolutie ; tegen het progressisme. Waarmee hij meteen aan de zijde komt te staan van de fascistische van „Europafront"... Hetzelfde kan trouwens gezegd worden van die gods-dienstige sekten, die de terugkeer prediken naar de zuiverheid en de orde van het „ware geloof". Zoals de sekte van de „Drie heilige harten" van Robert Melchior, voor wie Hitler model gestaan heeft, zoals hijzelf bekend. Of de sekte van Moon, die stoelt op een zuiver fascisti-sche wereldbeschouwing. In hun organisatie geven die sekten trouwens blijk van een grote, zelfs onmenselijke efficiency en van een met die van de SS te vergelijken „Kadaver-Disziplin".

Ook de jeugd, vooral de jeugd, wordt gemanipuleerd, zo-wel door het establishment als door het fascisme, waar-van de ideologie, - die er dus eigenlijk geen is, - een grote aantrekkingskracht op de jongeren uitoefent. De liefde-haat verhouding tot de maatschappij, iets wat aan jeugd, in haar Sturm und Drang-periode eigen is, ondergaat de invloed van de fascistische romantiek en mystiek, - die van de „Übermensch", waarin ze een afleiding - of oplos-sing - meent te vinden voor de gruwelijke verveling van een kleurloos leven in de moderne, te gestroomlijnde

maatschappij. Namen, kentekens en symbolen spelen hier, bij gebrek aan steekhoudende argumenten, een grote rol : het Keltisch kruis van „Jeune Europe", of het Runeteken, dat „Europafront", de „Bund Heimattreuer Jugend" en ook de VMO als symbool gebruiken, en dat, - toevallig ? - herinnert aan het teken van „Volksver-wering", de organisatie, die indertijd ijverde voor het zuiver bloed.

Al menig jongere is, vertrekkend van een eerlijk, doch weinig inzichtelijk verzet tegen zekere aspecten van de moderne samenleving, de neo-fascistische weg opgegaan, gedreven weer door een soort van romantisch heimwee naar het verleden, het echte, onvergankelijk, waardevol-le...

Zelfs het verzet, in de eerste plaats van de jeugd dan, wordt gemanipuleerd. Zoals getoont wordt in de film „Privilege" van Peter Watkins. Popzangers, - groepen, - festivals moeten de revolutionaire krachten aan banden leggen, de losgeslagen jeugd leiden - misleiden zou een beter woord zijn, - zodat een kanalisatie kan plaatsgrij-pen naar uitbarsting zonder politiek gevaar, een soort „rebel without a cause" dus. De Amerikaanse „Hell's Angels" dragen hakenkruisen, bewonderen Hitler en wanen zich een superieur ras. De Japanse moto- en auto-fanatici, de „bosozoku", die zich „zwarte keizers" of „spinnen" noemen en die hakenkruisen op de muren schilderen, worden dan weer tot het fascisme gedreven uit sociale nood, als sociale ontwortelden en werklozen. Het fascisme is in opmars. We vergissen ons, als we het neo-fascisme als een randverschijnsel beschouwen en ons net zo gedragen als de democraten en antifascisten in 't begin van de nazi-beweging. Ook toen werden die groepjes niet au sérieux genomen. Trouwens, zo onbe-langrijk zijn zij ook weer niet. In Italië behaalde de MSI met de regionale verkiezingen van 1971 bijna 14 procent van de stemmen. Tijdens het intermezzo van de Alge-rijnse oorlog gingen de Poujadisten in Frankrijk tot 2,5 miljoen stemmen. In de Verenigde Staten was de fascist Bary Goldwater republikeins kandidaat in 1964... Er zijn verontrustende verschijnselen, die wel eens de voortekenen zouden kunnen zijn van een fascistisch of-fensief. In Italië zetten de fascistische hun politiek van ter-reur en spanning voort, al gaat die dan - officieel - niet uit van de beweging zelf, maar van één van de talrijke randgroepen - Fronte Nazionale, Jong Italië, Front van de Jeugd, Jaar Nul, Nieuwe Orde, Zwarte Orde, ... - net zoals bij ons het geweld uitgaat van de kleine groepen als VMO, Wolfsangel, Were Di... En, ook weer net zoals bij ons, werken hierin bourgeoisjongeren, fanatiekelingen uit het lompenproletariaat, gangsters en geweldenaars uit de onderwereld en sadistische psychopaten broederlijk samen. Door intimidatie en geweld trachten de Italiaanse fascistische - bijgestaan, helaas door uiterst links, - een toestand te scheppen van chaos en onzekerheid, om dan, wanneer de massa murw gemaakt is, de macht te verove-ren. Een steekproef die enkele jaren geleden in Italië werd gehouden, wees uit, dat 73,4 procent van de onder-vraagden het liefst zouden zien, dat een „eerlijk, onbaat-zuchtig leider, die alleen het welzijn van Italië voor ogen heeft" de zaken „tijdelijk" in handen zou nemen. Dit verklaart wellicht het absurde feit dat, na de onlusten van 1972 in Reggio di Calabria, die maanden hadden ge-duurd en waarbij de fascistische de halve stad hadden ver-nield en geplunderd, de leiders van die rellen tot kamer-

leden werden verkozen.

Ook in Frankrijk begonnen de fascistische partijen zich de laatste tijd militanter op te stellen tegenover het steeds sterker wordende linkse front. In Duitsland is het neo-fascisme, met de „Notstandsgesetze“, de „Berufsverbote“ en een tot op de spits gedreven repressie-apparaat, reeds voor een groot deel in het systeem ingebouwd.

En in de Verenigde Staten groeit een sterke, anti-democratische onderstroom, die tot uiting komt in racisme en een agressief militarisme.

In al die landen en in andere - en waarom ook niet in België - is er niet veel nodig om het fascisme in welke vorm van neo-fascisme ook, aan de macht te brengen. Aan de democraten om het niet zover te laten komen.

even uw aandacht voor GUATEMALA

In 1821 werd Guatemala onafhankelijk na bijna drie eeuwen van Spaans bewind. Het maakte deel uit van de Centraal Amerikaanse Federatie van 1823 tot 1839. Tot 1944 werd het land bijna de hele periode geregeerd door vier militaire dictators, met als laatste Jorge Ubico.

In 1945 werd een gematigd links kandidaat, Juan José Arévalo, met steun van een groep jonge officieren president (1950). Hij werd opgevolgd door majoor Jacobo Arbenz Guzmán, die als gevolg van een door de VS gesteunde invasie van ballingen uit Honduras en Nicaragua in juni 1954 moest aftreden. De leider van de invasie, kolonel Carlos Castillo Armas, nam de macht over. Hij werd in 1957 vermoord en opgevolgd door gen. Miguel Ydigoras Fuentes, die in 1963 door het leger werd afgezet, waarna kolonel Enrique Peralta Azurdia president werd.

Hij organiseerde vrije verkiezingen in maart 1966 en de hervormingsgezinde Julio César Méndez Montenegro werd op 1 juli van dat jaar als president beëdigd. Deze bleef aan het bewind tot begin 1974 en werd toen opgevolgd door Kjell Laugerud García die tot nieuwe president werd verkozen op 11 maart 1974.

OPPERVLAKTE :

108.889 km² (3,5 x België).

INWONERS :

5.540.000 (schatting 1973) ; telling 1964 : 4.287.997 = 51 per km².

HOOFDSTAD :

Ciudad de Guatemala.

STEDEN :

Ciudad de Guatemala 790.311, Quezaltenango 54.475, Esquintla 31.536, Puerto Barrios 30.900.

BEVOLKING :

Indianen 45 à 50 procent, mestiezen ruim 40 procent, blanken 10 procent.

TAAL :

Spaans en Indiaarise talen.

RELIGIE :

R.k. ruim 90 procent ; 100.000 protestanten.

STAATSVORM :

Presidentiële republiek, Parlement : 1 Kamer.

POLITIEKE PARTIJEN :

Zetelverdeling parlement na verkiezingen van maart 1970 : Movimiento de Liberación Nacional + Partido Institucional Democrático 30 ; Partido Revolucionario 20, Democracia Cristiana Guatemalteco 5. Alleen de kiezers die kunnen lezen en schrijven, d.i. ongeveer 30 procent, worden tot de verkiezingen toegelaten.

B.N.P. :

1.955 miljoen dollar US ; 355 dollar US per inwoner (1973).

EKONOMIE :

De koffiecultuur is de belangrijkste bestaansbron. Katoen komt op de tweede plaats. Mijnbouw en industrie zijn nog weinig ontwikkeld.

PRODUKTIE :

Koffie 126.000 ton, katoen 81.000 ton, maïs 666.000 ton, suiker 264.000 ton, cement 235.000 ton, elektriciteit 830 mln kWh.

HANDEL :

Invoer 324 mln dollar US, uitvoer 327.000 mln dollar US.

VERKEER :

Wegen : 13.449 km waarvan 2.552 km primair. Spoorwegen : 832 km.

Voornaamste havens : Puerto Barrios en Santo Tomás de Castilla (Atlantische Oceaan), San José en Champerico (Grote Oceaan).

ARGENTINIË

WINSTZUCHT EN KORRUPTIE

VAN DE ARGENTIJNSE BOURGEOISIE

De Graiver-affaire vond in de buitenlandse pers zijn weg. Ook de Standaard vond het de moeite waard het financieel-politieke schandaal in Argentinië voor haar lezerspubliek bekend te maken. In normale omstandigheden dus een voldoende reden om het in dit tijdschrift hierover niet meer te hebben. Maar de Graiver-affaire en al wat er rond gebeurt is, bleek voor het begrijpen van het politieke proces in Argentinië zo belangrijk, dat we ons verplicht zien de kern van het schandaal in zijn politiek en economisch daglicht te situeren.

De levenswandel van een Argentijnse bankier. David Graiver, zoon van een Joodse migrant uit Polen, was kennelijk een dynamisch man met een geweldige ambitie. Hij nam als jong student de leiding op zich van het familieconcern (Banco Comercial de la Plata) en tegen het einde van de jaren zestig begon hij zijn commerciële talent op internationaal niveau te ontplooiën. Hij maakte van het familiebedrijf een financieel impetuum met banken en filialen in de V.S., in België, Zwitserland en Israël.

Het financieel „garnie“ hield zich daarnaast nog bezig met het beheer van onroerende goederen, bouwondernemingen, kranten en uitgeverijmaatschappijen. Een man met zo'n economische macht had natuurlijk ook politieke ambities. In 1970 bijv. kwam hij in contact met Jacob Timmerman, een progressief Zionist en journalist, die een krant wou beginnen. In 1971 verscheen „La Opinión“ voor de eerste keer (gefinancierd door Graiver) en werd al spoedig één van de meest invloedrijke bladen van Argentinië. De toenmalige president van Argentinië had ook meegeholpen aan de oprichting van La Opinión, dat een belangrijk instrument ten dienste van zijn regeringpolitiek werd. Timmerman stoude immers de naar het centrum-rechts neigende positie van Lanusse en later

het conservatieve blok van de Peron-regering. Tot zijn arrestatie in mei steunde hij de vaak als „gematigde“ afgeschilderde Videla-sektor binnen het leger. Videla is de huidige militaire diktator, tevens president van Argentinië, die tengevoege een staatsgreep op 24 maart 1976 aan het bewind kwam. Onder zijn terreur regime is de repressie fel toegenomen (4.800 ± 5.000 doden, 35.000 verdwenenen, 12.000 erkende gevangenen, enz.), is het levensniveau van de doorsnee Argentijn nog verder gedaald, heeft de sociale uitbuiting door buitenlandse filialen en door het Argentijnse patronaat ongekende vormen aangenomen. Videla en zijn groep wordt soms als „gematigd“ bestempeld in vergelijking met de harda, nog meer barbaarse vleugel binnen het leger, waarvan sommige woordvoerders radicaal opteren voor de totale uitroeiing van al wie kritisch (subversief) is, zelfs van diegenen die maar al te weinig het regime steunen. Graiver volgde dezelfde politieke lijn als Lanusse: in 1971 werd hij benoemd tot tweede sekretaris van Sociale Zaken, hij sloot financiële transakties met de Lanusse af, en werd in 1973 adviseur van de minister van Economische zaken, José Galbarud. In die hoedanigheid adviseerde hij de meeste leiders van het Peron-regime. Aanvankelijk werden zijn activiteiten door de staatsgreep niet bemoeilijkt, intogende zelfs: een neef van de huidige Minister van economische zaken, M. de Hoz, was mede-directeur van Graiver's „Banque pour L'Amérique du Sud“...

Het bank-schandaal brengt heel wat financiële en politieke bindingen op het Argentijnse toneel aan het licht. Het bank-schandaal van Graiver en de er aan gekoppelde Aloué-affaire was reeds een tijdje gekend, door overtrede instanties. Er waren achter zoveel personeelsteren uit de hogere kringen van het land in hetrolleken, dat het instellen van een gerechtelijke procedure wel erg ongelukkig bleek. Pas in april van dit jaar werd de affaire tot officieel schandaal gepromoveerd, omdat de meest extreem-rechtse kern van het Argentijnse leger er politieke munten wou uit slaan.

Halverwege 1976 gaf een lid van de financiële commissie van de links-peronistische guerrillabeweging de Montoneros, tijdens martelingen toe, dat de Banco Comercial de la Plata, die eigendom is van de familie Graiver, een bedrag van 17,8 miljoen dollar voor de Montoneros had leend. Sedert 1974 leende de bank hiervoor maandelijks 130.000 dollar aan rente uit. Men oefende daarom druk uit op David Graiver om ervoor te zorgen dat hij dat geld zou blokkeren. Deze weigerde dit, en hij zorgde er voor dat de Montoneros over het geld konden blijven beschikken. Kort daarna kwam hij om bij een mysterieus vliegtuig-ongeluk (er is nooit een getuige geweest) in Mexico. De Montoneros beweren dat het ongeluk gebeurd is door toedoen van de CIA. Er bestaan ook sterke vermoedens dat de man nog leeft en dat het hele ongeluk simulatie is.

President Videla en generaal Viola, nummer twee na

Videla, regelden met de weduwe van Graiver dat de aandelen van de maatschappij van Graiver werden gestopt in een joint-venture van nieuwsbladen. Een grote verstrengeling van belangen dus, waarbij verschillende groepen en vooraanstaande personen betrokken zijn. Verstaanbaar dus dat, zoals reeds gezegd, het bank-schandaal geruime tijd onder tafel is gebleven.

Op 28 maart riep de gepensioneerde generaal Saint-Jean een vergadering bijeen van de generaals-van-de-harde-lijn. Onder hen bevonden zich de eerste en tweede commandant van het eerste en vijfde legerkorps, de bevelhebbers van de militaire opleidingsinstellingen, van de tiende infanteriebrigade en de genie en nog enkele andere voortaanstaande militairen. Zij besloten gezamenlijk een onderzoek door te drukken naar de Graiver-zaak.

Onderzoek ingesteld naar de financiën van de „sabversie-van“

Sindsdien zijn er meer dan 300 personen gearresteerd. Graiver's familie heeft haar burgerlijke en politieke rechten verloren en moet worden berecht door een militaire rechtbank. Graiver's ondernemingen en ook die zaken die betrekkingen met hem hadden, staan nu onder controle van de militairen. Niemand weet precies wat de aanklachten zijn, want ze zijn geheim vanwege de „militaire veiligheid“. De rechter belast met het onderzoek is Eduardo Marequard (29), waarvan bekend is dat hij nauw bevriend is met Saint-Jean. Marequard heeft op zijn beurt drie familieleden van de Gouverneur van Buenos Aires in dienst... Belangrijke politieke figuren, zoals eks-president Lanusse, werden bij het onderzoek betrokken, evenals de invloedrijke krant La Opinión. Timmerman werd gearresteerd samen met onder-direkteur Enrique Jara. Op 1 april verdween Edgardo Sajón, manager van La Opinión, direkteur van „Gustavo“ (drukkerij van La Opinión) en voormalig sekretaris van Lanusse, toen deze president van de republiek was. Het is algemeen aangenomen dat hij werd gedood tijdens een kidnapping door veiligheidstroepen. Nog meer journalisten van La Opinión werden gedood of zijn verdwenen, zoals Enrique Raab en de priester Hector Fernelros. In dezelfde periode begon de krant „La Nueva Provincia“ - staat achter de extreem-rechts vleugel van de militairen - een aanval op Lanusse. De krant beschuldigde hem ervan dat hij probeerde het onderzoek te doen staken, omdat hij zelf in het Graiver-schandaal in een duidelijk politieke richting wees. De Montoneros-Graiver relatie werd in verband gebracht met de Lanusse-groep, de meest liberale stroming binnen het leger.

Lanusse en alle Junta-leden van de periode 1971-73 worden ervan beschuldigd het concern ALUAR, te hebben bevoordeligd, om in het zuiden van Argentinië een aluminium-fabriek te vestigen. Zij zouden bewust een verkeerde voorstelling gegeven hebben van het bod van Aluar om de groep op die manier een voetje voor te geven ten nadele van andere maatschappijen. Een beschuldiging die niet noodzakelijk onjuist hoeft te zijn. Het is immers een algemeen bekende praktijk van de kapitaalkrachtige Argentijnse bourgeoisie die in de regering zit : denken we maar aan de Siemens- of bvb. de ITT-schandalen van enkele jaren terug. Toeval of niet, aan het hoofd van de Aluar-groep stond de personalistische minister van ekonomie, José Gelbard, eveneens een centrale figuur in de Graiver-zaak.

De Graiver-affaire laat op de eerste plaats de grote politieke verschillen tussen de militairen aan de macht zien. Maar de draagwijdte van die betekenis wordt vaak al te sterk in de verf gezet. Als we deze verschillen in een ander daglicht plaatsen, verdwijnen ze. De Junta aan het bewind vormt een eenheid in haar strijd om de revolutionaire bewegingen te vernietigen, in de uitbuiting en onderdrukking van de arbeiders, en van het Argentijnse volk. Op dit front spreken de zogenaamde „gematigde“ Videla, de „liberale“ Lanusse en de „harde“ Saint-Jean, dezelfde taal en slaan zij hun handen, waar bloed aan kleeft, ineen. Zij voeren samen een oorlog waarin ze de belangen verdedigen van de grote nationale en internationale monopolie, van de Argentijnse grootgrondbezitters...

De Graiver-zaak werpt een licht op de talrijke financiële bindingen die er tussen de vertegenwoordigers van de Argentijnse kapitaalbelangen bestaan. Graiver zelf blijkt eigenlijk het symbool van dat Argentijns monopoliekapitaal te zijn. Behoudens dit van de Montoneros, beheerde Graiver immers het geld van de verschillende vertegenwoordigers van de nationale bourgeoisie van Argentinië, en van diegenen die haar marionet speelden, zoals Isabel Peron, enkele van haar ministers, de korrupte vakbondstop (zoals Lorenzo Miguel, chef van de Unie der metaalbewerkers), leden en eks-leden van de militaire hiërarchie, enz.

Generaal Lanusse, opnieuw mogelijke kandidaat voor het presidentschap ?

Eén van die merkwaardige dingen in de Graiver-affaire, is de voorstelling van eks-president Lanusse als kampioen van de democratie, door liberale en zelfs progressieve kringen, zowel in Argentinië, als door de buitenlandse waarnemers. Het is belangrijk deze figuur te situeren, vermits Lanusse als één van de mogelijke kandidaten vermeld wordt bij een eventuele machtsovername door een door de V.S. gepatroneerde burgerlijke regering. Om de figuur van Lanusse te leren kennen, moeten we een sprongetje in de geschiedenis doen. Massale en gewelddadige verzetsakties van studenten en arbeiders in 1969 dreigen het Argentijns kapitalisme te doen wankelen. Het hoogtepunt van die strijd vormen de meidagen van 1969, wanneer revolutionaire stakingen en rellen uitbreken in het Detroit van Argentinië, de provincie Córdoba. Gedurende verschillende dagen blijft de stad Córdoba in handen van de opstandelingen. De militairen aan het bewind zien zich verplicht de president Onganía, af te zetten. Het wordt de eerste stap van een groot manoeuvre van generaal Lanusse (toen opperbevelhebber van het leger), dat eindigt met de terugkeer van Peron, drie jaar later.

Er wordt een onbekende militair aangesteld, Levingston, die overhaast uit Washington wordt teruggeroepen, waar hij militair attaché was. Op 23 maart 1971 beslist de „Junta van de bevelhebbers van het leger“, Levingston af te zetten. Lanusse stelt zichzelf dan aan als president van de republiek. Een week nadien reeds wordt het verbod op de politieke partijen opgegeven en worden geheime kontakten te Madrid gehouden tussen Peron en de afgevaardigden van Lanusse. Leger en burgerij zijn immers in paniek teruggevlucht van de zware sociale onlusten en gaan over tot het sluiten van een pakt met Peron die inderdaad de enige bleek te zijn om het zijn massale arbeids-

aanhang het tij te doen keren. Dit „Groot Nationaal Akkoord“ dat in 1971 werd afgesloten, voorziet in de „institutionalisering“ van het land en algemene verkiezingen voor 11 maart 1973. Met deze magistrale zet van de diktatuur geraakt de Argentijnse arbeidersklasse gedemobiliseerd. Nog steeds begeesterd door de Peronistische mythe, geloven ze in de zogenaamde volksregering Campora-Peron die op 25 mei tengevolge van de verkiezingen aan de macht komt. Wanneer op 20 juni 1973 op het vliegveld van Ezeiza, waar Peron toekomt na zijn 18-jaar ballingschap, het vuur wordt geopend op revolutionaire Peronisten met als resultaat 300 doden, dan krijgt de bij de neus genomen arbeidersmassa een eerste ontuchtiging. Niettegenstaande tot 24 maart 1976, dag van de militaire staatsgreep, Argentinië formeel een burgerlijke democratie heette te zijn, kende het land een enorme eskalatie van terreur en repressie, die alleen onder een militaire diktatuur, zoals die van Videla, kon verscherpt worden.

Maar indien dit project steunt op een gedeeltelijke herneming van het „demokratisch“ apfel houdt het eveneens een brutale repressie van de volksbeweging en haar revolutionaire beweging in. In mei 1971 creëert Lanusse de „Fueró Federal antsubversivo“, letterlijk de Federale antsubversieve haard, die belast wordt met de veroordeling van politieke gevangenen. Gedurende zijn regering is de persensuur praktisch totaal. De perssekretaris van Lanusse, Edgardo Sajón, gaat zelfs zover dat hij bij middel van kommunisten aan dagbladen, radio's en televisiekanalen de manier duidelijk maakt waarop de actualiteit moet behandeld worden. Bladen van de oppositie, zoals *Primera Plana*, *Christiano y Revolución*, *Nuevo Hombre*, enz. worden verboden en bommen ontploffen in de woonplaats van de verantwoordelijken van deze bladen. Alle culturele activiteiten, cinema, toneel, plastische kunst, enz. worden aan een obskurentische censuur onderworpen.

Het is echter vooral tegen revolutionaire militanten dat de repressie het sterkst is: foltering, arbitraire aanhoudingen, ontvoeringen waren toen reeds een systematische praktijk. Vooral tegen militanten en advocaten van de alternatieve vakbond CGTA (CGT de los Argentinos, opgericht door Raimundo Ongaro) werd erg repressief opgetreden. Sommigen onder hen zijn toen reeds definitief „verdwenen“. Het is ook onder Lanusse dat het „Bloedbad van Trelew“ op 22 augustus plaatsgreep: op die dag werden 16 van de meest vooraanstaande revolutionaire leiders van Argentinië koelbloedig gefusilleerd op de militaire basis van Trelew.

Folteringen die sedert jaren een kourante praktijk van de Argentijnse politie en leger waren, werden nu onder Lanusse geïnstitutionaliseerd. Het bij uitstek gruwelijke van die repressie werd bij vele militanten van de intellectuele klein-bourgeoisie trouwens de aanleiding om zich politiek te engageren.

De sedert enige tijd aangekondigde „terugkeer naar de democratie“ is nog niet voor vandaag.

In mei gonsde het van de geruchten in Argentinië over een mogelijke staatsgreep van de harde kern binnen het leger. De zonen van ex-president Lanusse, die toen nog gevangen zaten, verklaarden dat het financieel schandaal (de zogenaamde Aluar-cyco) door extreem-rechts werd aangewend als aanleiding tot een staatsgreep. Deze

bedenking vloemde o.m. voort uit het feit dat de zoon van één van de beruchte „duros“, Saint-Jean, privé-secrétaris is bij de federale rechter Marequard, die op 4 mei het bevel gaf generaal Lanusse en andere leden van de militaire Junta van 1971-73 aan te houden (inmiddels al weer vrijgelaten).

Op 6 juni meldt *La Nación* dat het statuut van de militaire Junta zou gewijzigd worden, in de loop van de week en dat de huidige machtsstructuur in verband met het voorzitterschap van de Junta, tegen het einde van het jaar zou herzien worden. Dit bericht bevestigt de poging vanwege de zee- en luchtmacht die traditioneel het meest conservatief zijn, om de hegemonie van de landmacht te breken. De vierde man (die een duro zou moeten zijn) in de militaire Junta is er nog steeds niet.

Intussen heeft men het in Argentinië voortdurend over de „terugkeer naar de democratie“, over een „dialoog“ met burgerlijke personaliteiten, enz. De druk van het Witte Huis zal hier wel niet vreemd aan zijn. De aanslepende economische crisis die de grote toeloop van buitenlandse kapitaal verhindert en de mensonterende repressiereputatie van de Junta, die zowel overal ter wereld wordt aangeklaagd, zijn twee zware hypoteken op het international image van het land, waarmee de „moraliserende“ Carter zich moeilijk kan compromitteren. De „duros“ binnen het leger van Argentinië zijn onmiddellijk op de kar gesprongen. Een van hun leiders, Díaz Bessone, Minister van Planificatie, werkt nu aan een voorontwerp tot democratisering van het land, dat als basis zou dienen voor een dialoog voor de verschillende „representatieve“ sectoren van Argentinië. De tweede stap van de politieke opening zou er vervolgens in bestaan de raadsplegingen te openen met „bekwame, eerlijke en verantwoordelijke personaliteiten die bevoegd zijn voor de aspecten waarvoor ze zullen raadpleegd worden“. Deze raadplegingen zullen „breed, soepel en open zijn voor vertegenwoordigers van alle sectoren, los van en boven de politieke en syndicale organen heen“. Naast de ernstige beperkingen die voor deze „raadplegingen“ reeds worden voorzien, wordt verder slechts één voorwaarde gesteld: „Het erbleedigen van onze conceptie over het leven en onze idealen inzake de mens, de vrijheid, de vrede en de privé-eigendom“ !!! Dit geeft een staatje van de komende politieke opening...

B.V.W.
15.8.1977

PRAAG - Volgens de Belgische krant „*Le Groupe Rouge*“ werden de Tsjechen *Vladimir Lastuvka* en *A. Machacek* in Tsjecho-Slowakije veroordeeld tot drie jaar gevangenis om het Charter 77 te hebben verspreid. De overheid aanziet dit als een aanslag op de binnenlandse veiligheid, standpunt dat vervat is in het „witboek“ dat deze kortgeleden uitgegeven heeft. De kommunistische krant wijst er op dat een werkelijke socialistische democratie zich niet kan ontwikkelen wanneer de vrije meningsuiting niet gewaarborgd wordt en deze vervolgingen de aangepaste verbintenissen van Helsinki miskennen en de taak van de tegenstanders van de ontspanning aanzienlijk vergemakkelijken.

In dit internationaal jaar van de gewatensgevangene heeft Amnesty International zich nog eens expliciet tot de vakbeweging gericht om haar te herinneren aan de noodzaak van een gemeenschappelijke strijd voor de verdediging van de mensenrechten. (1)

De intense strijd die de vakbeweging gevoerd heeft en nog steeds moet voeren voor een uitgebreid gamma van economische en sociale hervormingen, heeft haar immers bijzonder gevoelig gemaakt voor alle daaraan verbonden aspecten van economische en sociale rechtvaardigheid. Vandaar dat volgens Amnesty International de historische rol van de vakbeweging haar in een bijzondere positieve plaats om als forum te dienen voor een vrije discussie over de rechten van de mens.

Ook omgekeerd bestaan er nauwkeurige aanknopingspunten tussen Amnesty International en de vakbeweging. Zoals voor de vakbeweging is ook voor Amnesty International het ontwikkelingsproces een proces van groeiende onafhankelijkheid, van toenemende zelfbeschikking, van progressie naar een directe deelname aan het openbaar leven, zodat allen hun volle verantwoordelijkheid kunnen nemen in het bepalen van hun eigen lot, in de ontvoeding en de vooruitgang. Het is een proces waarin de vrije vakbeweging een essentiële rol vervult ten einde de deelnemers van de afvaldeis van de voortgang te verzekeren en hun rechten te vrijwaren - het recht tot de vakbond toe te treden, hun arbeidskracht aan te bieden of te weigeren, hun afgevaardigden te verkiezen en hun mening uit te drukken.

Toch zijn er landen waar de vakbonden gewoon verboden zijn; in andere landen zijn ze niet vrij om hun eigen beleid uit te stippelen; nog elders zijn hun activiteiten en hun leden het voorwerp van een strenge repressie, tot foltering toe. Amnesty International kent honderden syndicalisten in de ganse wereld die in de gevangenis zitten of zelfs vermoord werden, alleen omdat ze voor hun rechten zijn opgekomen: van de Ethiopische vakbondleiders die werden aangehouden na hun oproep voor een niet-militair regime tot de leden van de Zimbabwe African National Union die zonder beschuldiging of enige vorm van proces in Rhodesië zitten opgesloten, van de Bulgaarse mijnwerkers die neergeschoten werden in de mijnen van Siste Suvor tot de Indiase spoorwegarbeiders die in 1974 wegens stakingsfeiten werden aangehouden.

Het specifiek recht op de organisatie in een vakbond - met inbegrip van het stakingsrecht - werd nochtans vastgelegd in artikel 8 van het Verdrag van de Verenigde Naties betreffende de economische, sociale en culturele rechten. Dit verdrag vormt duidelijk één geheel met het Handvest van de Verenigde Naties, de Universele Verklaring

van de Rechten van de Mens en het Internationaal Verdrag betreffende de burgerrechten en politieke rechten, wat er meten op wijst dat de economische en sociale rechten niet kunnen losgekoppeld worden van de mensenrechten.

In het kader van deze verdragen, die o.m. een concrete toepassing vinden in de overeenkomsten van de internationale Arbeidsorganisatie, ziet Amnesty International 4 belangrijke domeinen om de rol van de vakbeweging in de universele bescherming van de rechten van de mens uit te breiden.

In de eerste plaats zou er een doelmatig internationaal mechanisme moeten uitgewerkt worden om de schendingen van de mensenrechten te voorkomen. Dat impliceert dat er onpartijdige onderzoeken zouden moeten kunnen gebeuren, alsook de mogelijkheid om sancties te treffen tegen hen die schuldig zijn bevonden. Koncreet gezien zou de vakbeweging via internationale organisaties zoals de Internationale Arbeidsorganisatie, en gewestelijke organisaties zoals de Organisatie van Amerikaanse Staten, de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid en de Raad van Europa, een beter omschreven beleid kunnen eisen waarbij een verbetering van de handelsbetrekkingen en allerlei steunovereenkomsten zouden gekoppeld worden aan voorwaarden ter eerbiediging van de mensenrechten. Het tweede belangrijk domein is dat van de gewestelijke en nationale wetgevingen betreffende de rechten van de mens. Zoals de vakbonden er concreet voor ijveren dat de overeenkomsten van de Internationale Arbeidsorganisatie, zoals de overeenkomst betreffende het recht op collectieve onderhandelingen en de konventie tegen dwangarbeid, in de nationale wetgevingen opgenomen en werkelijk toegepast worden, zouden zij ook in het breder domein van de rechten van de mens hun ervaring moeten benutten om te ijveren voor de toepassing van de betrokken internationale verdragen. Zo zouden de syndicalisten er bij hun regeringen moeten op aandringen zich te schikken naar de normen die in deze verdragen werden vastgelegd, zoals de minimumregels voor de behandeling van gevangenen, de bescherming van alle personen tegen foltering en andere wreedaardige, onmenselijke of onwettige straffen of behandelingen, enz.

Het derde voornaam domein betreft de algemene menselijke plicht bestendig gepaste informatie te verstrekken over de schendingen van de mensenrechten en een breed gebruik te maken van deze informatie. De feiten kennen en de waarheid zeggen - ook als het klaarblijkelijk hopeloze situaties betreft - is volgens de ervaringen opgedaan door Amnesty International, een der voornaamste wapens om druk uit te oefenen op internationaal vlak. Men zou op meer doelmatige wijze het uitgebreid net van bestaande vakbonden kunnen mobiliseren om alle nuttige gegevens in te zamelen betreffende alle gevallen van onrechtvaardigheid waarop hun aandacht wordt gevestigd. Amnesty International is voortdurend op zoek naar details over de vergeten gevangenen, hun families, kortom de gevallen die niet de eerste pagina van de kranten

(1) Dit artikel is gebaseerd op een document dat door Amnesty International werd voorgesteld aan de Internationale Metaalarbeidersbond en dat werd opgenomen in C.M.B. Inform, mei-juni 1977, blz. 13-23.

halen. Door de enorme reserves aan mankracht van de vakbonden te gebruiken zou Amnesty International ongetwijfeld beter werk kunnen verrichten voor deze slachtoffers, die toch grotendeels arbeiders en boeren zijn. Het vierde en laatste domein heeft betrekking op de arbeiders uit de landbouwsector, die met enorme problemen te kampen hebben. In bepaalde landen zijn de vakbondsrchten hen immers ontzegd, terwijl deze van de industrie-arbeiders wel erkend worden. In 1975 heeft de Internationale Arbeidsorganisatie nochtans een resolutie aangenomen die de rol van de landarbeidersorganisaties in de economische en sociale ontwikkeling beklemtoont. De vakbonden worden verzocht er hun regeringen toe aan te zetten elke hinderpaal uit de weg te ruimen voor de oprichting van dergelijke organisaties, en hun eigen basis uit te breiden door deze arbeiders in de vakbeweging op te

nemen. Voor Amnesty International is dat een nieuwe ontwikkeling die belangrijke gevolgen zou kunnen hebben voor de bescherming van de rechten van de mens op wereldwijd niveau. In dit bijzonder domein gaat het weliswaar om problemen die de specifieke bekommernissen van Amnesty International overschrijden, maar toch bijdragen tot haar fundamentele doelstelling, nl. een rechtvaardige en gelijke economische en sociale ontwikkeling, waarbij iedereen van miserie en angst zou bevrijd worden. Uitgaande van deze doelstelling moet het voor Amnesty International en de vakbeweging zeker mogelijk zijn een aantal gemeenschappelijke actiepunten te vinden, waardoor in tegenstelling tot president Carter niet alleen de burgerlijke mensenrechten, maar ook de sociale rechten van de mens beter zouden kunnen verdedigd worden.

Toon Colpaert.

SEMINARIE VAN NIET-GOUVERNEMENTELE ORGANISATIES VAN DE U.N.O. OVER BEWAPENINGSWEDLOOP TE GENEVE

In voorbereiding van een Internationale Conferentie van de N.G.O. van de U.N.O. die van 27 februari tot 3 maart te Genève zal plaats hebben over Bewapeningswedloop en Ontwapening vergaderden op 25 en 26 oktober te Genève in de gebouwen van de U.N.O. vertegenwoordigers van internationale en nationale organisaties.

Na inleidende toespraken van Mevr. Waldheim-Natural van het U.N.O. ontwapeningscentrum, Mr. Lichatchev (USSR) co-president van de Ontwapeningscommissie van de U.N.O., Mr. Fisher (USA) co-president van dezelfde commissie e.a. specialisten lerzake werden, na twee dagen bespreking, documenten opgesteld die als basis zullen dienen voor de Conferentie van 27/2/'78 tot 3/3/'78. Een nota werd opgesteld voor de Speciale U.N.O. vergadering op 23 mei te New York terwijl eveneens een internationale akte voor ontwapening werd besproken en voorgesteld.

Vertegenwoordigers van een veertigtal internationale organisaties namen aan deze besprekingen deel zoals tevens een aantal afgevaardigden van de meest verschillende nationale organisaties.

Ons land was op dit seminarie vertegenwoordigd door Kanunnik R. Goor voor Pax Christi, Sam Bismans voor de War Resisters, D. Mathy voor de Democratische Juristen en André De Smet voor de Wereldraad voor de Vrede en de vzw Vrede.

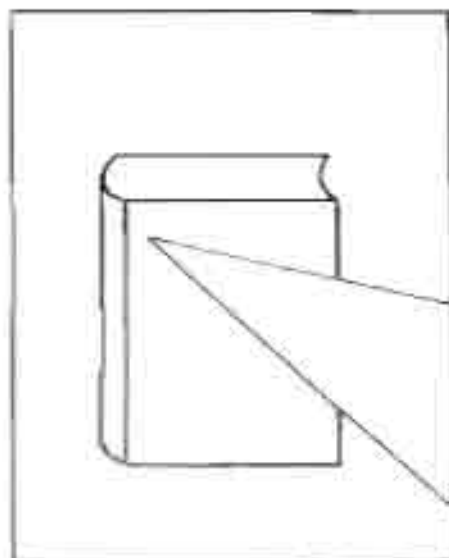
O.C.V. DELEGATIE BIJ AMBASSADE V.S.

Een delegatie van het O.C.V. bestaande uit Robert De Gendt (Komitee voor Veiligheid en Samenwerking in Europa), Romain Vermeire (A.C.O.D.) Ignas Lindemans (A.C.W.) en André De Smet (Vrede vzw) onderhield zich met dhr. A. J. Navez, Eerste Sekretaris van de Amerikaanse Ambassade en overhandigde deze het Standpunt van het O.C.V. bekend tegen de vervaardiging van de Neutronenbom.

LEVENSGEVAARLIJKE WAANZIN

De verdere ontwikkeling van de zogenaamde neutronenbom is een levensgevaarlijke waanzin die uiteindelijk vrijwel zeker tot een grote vernietiging zal leiden. Dit verklaarde onlangs de directeur van het Amerikaanse Zweden-Verenigd Instituut (CI-FIN), doctor Barnaby. De neutronenbom is één van de vele uitmuntende wapens in het militaire arsenaal en een duidelijk bewijs voor het steeds meer barbaars worden van de mensheid, zo zei hij. Hij waarschuwde er nadrukkelijk voor om deze ontwikkeling slechts één resultaat kan hebben: een altes vernietigende atoombomslag die het einde van de mensheid kan worden. Dit door militaire tactiek over te nemen en menselijke behoeften wordt gesignaleerd, noemde hij perovok. De gevolgen zijn een atoombomslag zijn niet binnen bepaalde „perken te houden“, zo vertelde hij vast. Doctor Barnaby die een wereldbekende autoriteit op zijn gebied is, kan toelichting over deze beschouwing als een ondergangprofeet, maar met zijn gezachten wetenschappelijke mededelingen analyseert hij. Ongelukkig de bewapeningswedloop in de hele wereld en vooral Oost-Europa. Wat om de doerover zijn zijn gepubliceerde rapporten blijven uitbrekende bewijzen voor het invallende in deze race naar de dood. Volgens doctor Barnaby bestaat het gevaar dat de zogenaamde ramp de neutronenbom er toe kan leiden dat men deze als een toelichting rapport over beschouwen, als waar slechts maar worden, tegen geleverd.

„Volkamacht“ 21 oktober 1977

HANDKES ANGST VOOR DE STRAFSCHOP

Yves Van de Steen, over
Peter Handke.

De angst van de doelman voor de strafschop,
Utrecht / Antwerpen (Uitg. W. Bruus en Zoom),
1972, 94 blz.
vertaling: Gerit Bussink

Handkes doorbraak.

Peter Handke hebben we reeds voorgesteld in onze bespreking van zijn roman „Het uur van het ware gevoel“. In dit werk komt - in tegenstelling tot het toneelwerk van de auteur - ook het accent op het psychologische te liggen. Dit werk betekende meteen definitieve doorbraak van Handke in Nederland. Onderscheiden grofweg Handke uit tot de belangrijkste Oostenrijkse auteur van de laatste jaren. Sinds 1968 publiceerde hij romans, verhalenbundels, gedichten, toneelstukken, koorspelen, essays en strijdchriften. Opvallend bij Handke is zijn perfecte stijl. Je weet nooit bij hem waar het precies om gaat, maar je raakt beklemd door zijn bizarre verhalen of je zit naar adem te happen van het lachen. Handke slaagt erin duisternis verschuivingen aan te brengen, binnen schijnbaar voorspelbare samenhangen, dat de lezer situatie, die hij geheel bekent waande, in een nieuw perspectief leert zien en zelf nieuwe ontwikkelingen meemaakt.

De roman.

Sommigen stellen dat wanneer de boeken van Böll reeds lang naar de archieven verwezen zullen zijn, het werk van Peter Handke nog steeds zal gelaten worden (NRC). Wij hopen dat beiden nog lang zullen gelezen worden. Handke zelf heeft volgende wits op zijn genoemde schrijverschap: „Ruim is niet belangrijk, wanneer je voor jezelf leeft en werkt. Met ieders nieuwe zin begin je opnieuw en je merkt niet dat erover je wordt gesproken. Het floort je dan ook niet meer wat erover je wordt ge-

zegt. Je ben dan zo vrij dat je werkelijk opgedane ervaringen wilt opschrijven, zonder op je eigen positie te letten [...]“

Kafka schrijft detectieverhalen I

In deze roman zweeft de ex-doolverdediger Bloch doelloos door Duitsland. Hoofdzakelijk houdt hij zich op in een niemandsland, op het grensgebied tussen Oost en West. Iedereen denkt dat Bloch ontzagen is als niemand opkijkt, wanneer hij de fabriek binnenstapt. Waarom? De vroegere doelman zweeft verder en waagt en passant een vrouwelijke loketbediende. De verwroeding is totaal. In het niemandsland rondhangend is de relatie tussen de dingen, de mens en de natuur, de mens en de cultuur, de mens en de medemens geheel verstoord. „Toen ze uitstapten merkte Bloch dat ze ver buiten de stad waren, in de buurt van de luchthaven. Het was hier nu, midden in de nacht, zeer stil. Bloch liep naast het meisje, maar niet alsof hij haar wilde begeelden of dat zelfs deed [...]“ (p. 16).

Handke's werk en stijl doen denken aan die van Kafka. Bloch zoekt tevergeefs oplichting, een zin voor een bestaan zonder inhoud. „Bloch werd nerveus. Enerzijds die opdringerigheid van alles om hem heen als hij zijn ogen open had, anderzijds die nog ergere opdringerigheid van de woorden voor de dingen om hem heen als hij zijn ogen gesloten had [...]“ De dood is ook weer in dit werk aanwezig. De moord op een toevallig ontrouwt meisje is grilloos en absurd: „Maar toen stoorde alles hem steeds meer. Hij wilde haar antwoorden, maar brak zijn zin af omdat hij fatsoene wist hij wilde gaan zeggen als bekend veronderstelde. Ze werd onrustig, flap door de kamer op en naar: ze zocht iets te doen, glimachte af en toe dom [...]“ Ploersing wurpte hij haar. Hij had dadelijk zo krachtig gebruikt dat ze er helemaal niet aan toe was gekomen om het nog als een grap op te vatten [...]“ (p. 17 en 18). Naarmate het verhaal vordert wordt de vraag naar het waarom van deze moord steeds beklemmender. Gruszaam genoeg is Handke's verhaal even fascinerend als het onbegrijpelijk is. Er ontstaat nu een eindloze speurtocht naar het verband tussen de dingen, de taal en het menselijke handelen. Handke weet met zijn allerlaagste gegevens een zeer opritwone spanning op te wekken, die niet onderdoet voor een uiterst vakkundig geschreven detective verhaal. Nooit is men zeker of er wel of geen dubbele bodem in het verhaal is, wat het mysterie opdrijft. Bloch blijft echter niet meer of minder gek of zinloos dan zijn medeovervallen. Bloch leeft in en met deze absurditeit verder. De eindtoot laat alle vragen open. Nu een nieuwgeest verhaal over de overwegingen van een doelman bij een strafschop... „Ikwam de schutter plotseling op de bal af. De doelman die een knaagete trui droeg, bleef volkomen onbeweeglijk staan, en de speler die de strafschop aan schoot de bal in zijn handen“. (p. 94) Een boek dat vragen oproept is een goed boek.

DE ANDERE KINDEREN

Peter van den Hoven
Uitg. Sjaloom Odijk 1977

Het boek vertelt het verhaal van twee groepen kinderen, die in aanpalende buurten wonen, een nieuwbouwbuurt en een oude volksbuurt. Deze twee groepen zijn sinds altijd vijanden van elkaar. Door een aantal plotse ontwikkelingen, wordt op het einde de strijdbijl voor altijd begraven.

Het uitgangsthema is een boeiend gegeven daar dikwijls in de realiteit rivaliteit ontstaat tussen kinderen uit verschillende buurten, met andere sociale achtergronden. Deze rivaliteit wordt dan nog dikwijls geaccentueerd

door de ouders.

In dit boek heeft de auteur alle gegevens geïntroduceerd : de ouders, enerzijds bedienden en kaders, anderzijds loonarbeiders, de twee verschillende scholen, de buurtwerker, het tekort aan speelterreinen in nieuwbouwbuurten...

Nochtans vind ik dat het thema dat stof genoeg biedt, soms onvoldoende uitgewerkt, de overgangen zijn soms te plots. De manier waarop de kinderen bijvoorbeeld elkaar leren begrijpen, komt niet helemaal realistisch over. Toch is het boek waardevoller dan vele kinderboeken die liever niet uitwiden over actuele problemen.

Al met al dus een middelmatig boek, dat waarschijnlijk toch met aandacht door de kinderen zal worden gelezen.

P.P.

BEWAPENING - De Amerikaanse Defensiesekretaris gaat nieuwe kredieten vragen aan het Kongres voor een nieuwe intercontinentale raket MX (afkorting voor „experimentale raket). Om opsporing van deze raket te voorkomen zou deze ingezet worden op spoorwagens, schepen en ondergrondse aanloopsporen (b.v. onder bergen). De vervaardiging van de 34 MX raketten zou niet minder dan 34 miljard dollar kosten (1.190 miljard B.fr. of 20 procent van het gehele budget van de Belgische staat). Brown voorziet een startkrediet van 250 miljoen dollar voor 1978 om dit nieuwe oorlogstuig operationeel te maken tegen 1985.

LONDEN - Volgens een rapport van het Brits Komitee tegen kindermishandeling zouden er jaarlijks 110 kinderen om het leven komen als gevolg van mishandelingen door hun ouders.

NEW YORK - In een dokument die zij heeft overgemaakt aan de vijfde synode te Rome komt de Katholieke Kerk van Noord-Amerika de neutronbom - die zij een onheil noemt voor de mensheid - te veroordelen.

CHILI - De Chileense militaire junta heeft het nodig geoordeeld aan Generaal Poblete, een vroegere medewerker van President Allende die als politiek vluchteling in ons land verblijft, de Chileense nationaliteit te ontnemen.

VREDESFONDS

In de voorbije weken gingen nogmaals twee onafhankelijke weekbladen „Notre Temps“ en „Hebdo“ over de kop. De gevoerde campagnes vanwege redactie en medewerkers hebben de teloorgang van deze bladen niet kunnen verhinderen.

Het is een moeilijke tijd voor diegene die, buiten de klasieke en meestal commerciële informatiebladen, een onafhankelijk tijdschrift willen uitgeven.

Ook „VREDE“ blijft niet gespaard van deze moeilijkheden. Door de onbaatzuchtige inzet van onze medewerkers en de actieve steun van veel van onze lezers heeft ons blad het reeds 20 jaar weten vol te houden. Dit is zeker het bewijs dat „VREDE“ een blad is van en voor zijn lezers en aan de verwachtingen van deze beantwoordt. Het feit dat „VREDE“ voor wat het aantal abonnees betreft dit jaar zijn beste cijfers overschrijdt is hier eveneens een bewijs van.

Dit neemt niet weg dat wij, in deze dure tijd, eveneens gekonfronteerd worden met de steeds toenemende prijsstijgingen. Om die reden doen wij ook eens te meer beroep op onze lezers. Stort dus een bijdrage in ons „VREDESFONDS“. Of nog beter. Doe zoals reeds talrijke vrienden die, met een BESTENDIG ORDER aan hun financiële instelling maandelijks een klein bedrag op onze postrekening, 000-0956015-80 van Vrede vzw, 9000 Gent, storten.

W.W. Tielt : 200 fr. - G. Daghelet Oostende : 100 fr. - J.E. Gent : 50 fr. - M.V. Gent : 100 fr. - J.C. Oostakker : 50 fr. - E.M. Brussel : 100 fr. - A.M. Dilbeek : 100 fr. - W.W. Kortrijk : 100 fr. - J.V. Gent : 100 fr. - G.M. Gent : 100 fr. - N.V. Evergem : 100 fr. - B.B. Tongeren : 100 fr. - M.T. Gent : 100 fr. - R.W. Brugge : 50 fr. - A.D. Oostende : 100 fr. - E.D. Brugge : 100 fr. - T.B. Gent : 100 fr. - E.C. Antwerpen : 100 fr. - F.V. Gent : 50 fr. - L.V. Gent : 100 fr. - W.P. Brussel : 200 fr. - U.C. Oostkamp : 100 fr. - K.D. Gent : 250 fr. - M.L. Wetteren : 500 fr. - A.R. Brugge : 200 fr.

Nogmaals dank aan al deze lezers.

dedekoratie.
PUBLICITEIT

meubeldekoratie

Janverwest *
Jos lamarcq *

Valleiweg 3 - 9220 Merelbeke — ☎ 091 - 30 80 53

MILITAIR WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK IN BELGIË

Het boek „Militair Wetenschappelijk Onderzoek in België“ dat ik vorige keer in VREDE besproken heb, heeft een interessant staartje gekregen. Een aantal assistenten, docenten en professoren van de verschillende universiteiten van ons land hebben een comité opgericht met de bedoeling de toenemende invloed van militairen op het universitaire wetenschappelijk bedrijf openlijk af te keuren.

Het comité wil de wetenschapsmensen aanmoedigen om projecten te kiezen die tegenoverkomen aan de noden van de onderliggende groepen in onze maatschappij. Het pleit voor een grotere doorzichtigheid in de manier waarop de onderzoeksprojecten tot stand komen en voor een meer civiel gericht wetenschapsbeleid. Het comité wil het nodige doen ten hierover een openbare discussie op gang te brengen. Het comité heeft daaraan een manifest opgesteld dat wij hierbij graag in VREDE opnoemen.

Het contactadres is : Wim Aerts, o.a. CNWG/CRSM, Van Elswijckstraat 35, 1050 Brussel.

E.G.

Manifest van het „comité tegen het Militair Wetenschappelijk Onderzoek“.

Zowel het wetenschappelijk onderzoek en de daarmee samenhangende technische ontwikkeling van de techniek, als de enorme toename van de bewapening hebben hun belangrijke stempel gedrukt op de maatschappelijke en politieke ontwikkelingen van deze tijd. De wetenschappelijk onderzoeker ziet niet alleen als burger deze verschijnselen, maar vat het zijn werk ervan af ook het sterk wetenschappelijk en technisch karakter van de huidige bewapening.

Paralel daarmee wordt hij steeds meer gekonfronteerd met het politieke aspect van zijn werk : enerzijds omwille van de bronnen die zijn werk mogelijk maken, anderzijds omwille van de toepassing ervan door overheid en industrie.

Zo blijkt dat de wapenindustrie en ook de overheid, die

VREDESINITIATIEVEN

mogelijk deze wapens eens gebruikt, getuige afnemers zijn van zijn wetenschappelijk werk, terwijl het ook deze instanties zijn die via opdrachten en subsidies een belangrijke stempel drukken op de richting waarin de wetenschap zich ontwikkelt. Dit zijn natuurlijk niet de enige instanties waarmee de wetenschap bindingen aangaat, waardoor zij zich laat behelzen en die zo haar politieke karakter bepalen. Deze bindingen zijn reëel en in zekere zin onontkoombaar. Het idee van een waardenvrije wetenschap is dan ook een fictie.

Het comité stelt zich derhalve niet zózeer op tegen het aangaan van bindingen door de wetenschap met maatschappelijke groepen in het algemeen, maar verwerpt de bindingen van de wetenschap met het militaire apparaat, dus zowel het leger, als de wapenhandel als de wapenindustrie. Dit pleit voort uit een verwerping van dit militaire apparaat.

Aangezien wij ons in België bevinden, stelt het comité zich in eerste instantie op tegenover het Belgisch leger en de NAVO, waarvan het deel uit maakt, alsook tegenover de Belgische wapenindustrie en wapenhandel, wat natuurlijk geen goedkeuring inhoudt van andere militaire blokken en wapenproducenten.

De gronden waarop men dit militaire apparaat verwerpt, kunnen eenerlei zijn en zijn veelal van morele (hetzij politieke) aard.

Enkele belangrijke overwegingen zijn :

- Het in stand houden en uitbouwen van een militair blok als de NAVO verhindert een effectieve ontwapening, wat een levensvrees is bij de huidige stand van overbewapening in de wereld.
- Het militair apparaat funktioneert als onderdrukkinginstrument dat de belangen moet beschermen van de grote mogendheden in de derde-wereld-landen.
- Het militair apparaat absorbeert zeer veel financiën, wetenschappelijk werk, produktiekrachten, enz., die beter gebruikt zouden kunnen worden voor het oplossen van prangende wereldproblemen als onderontwikkeling, armoede, ondervoeding, milieuberoezeming, ...

Op deze gronden keert het comité zich tegen iedere binding van de wetenschap met het militaire apparaat, of het hierbij nu gaat om direct wapenonderzoek, of om samenwerkingsprojecten van de NAVO met de universiteiten, zelfs op niet-militaire onderwerpen, die de NAVO echter toelaten de wetenschap te stimuleren in een militair gezien interessante richting.

Dit betekent concreet o.a. :

- Geen samenwerkingsprojecten met de (Belgische) wapenindustrie (FN, SABCA, OIP, ...), ook niet via het IWONI, CRIF, CRM, of welke andere instantie om.
- Geen NAVO-conferenties of congressen op de universiteiten.
- Geen medewerking van Belgische wetenschappers

aan wetenschappelijke panelen of groepen van de NAVO (AGARD, NSC, ...).

Daar hier zowel morele als politieke overwegingen spelen, wil het comité enerzijds de wetenschappers aanmoedigen om binnen de smalle speelruimte die men heeft bij de keuze van zijn onderzoeksprojecten bewust te kiezen voor projecten die vrij van militaire invloed zijn en zo mogelijk voor projecten die tegemoet komen aan de noden van de onderliggende groepen in de maatschappij. Dit kan slechts resultaten afwerpen indien men ernstige inspanningen doet om de financiering van de wetenschap door civiele organen te stimuleren en te plannen.

Anderzijds pleit zij voor een wetenschapspolitiek die meer gericht is op deze maatschappelijke noden en minder op de belangen van de industrie en het militaire apparaat.

Tenslotte pleit het comité voor een grotere openheid en doorzichtigheid bij het tot stand komen van onderzoeksprojecten, evenals i.v.m. hun doelstellingen.

Momenteel gaat immers veel militair onderzoek door voor onderzoek met een algemeen wetenschappelijk belang, terwijl ook deze openheid noodzakelijk is om een bewuste keuze van de onderzoeksprojecten te kunnen maken.

Deze problemen vragen om een spoedige behandeling omdat steeds meer onderzoekers ten gevolge van de overheidsbezuinigingen voor wetenschappelijk onderzoek beroep doen op NAVO-subsidies en zo een eerste stap zetten naar integratie met de militaire instanties !

KERSTKURSUS STICHTING

LODEWIJK DE RAET

OP WEG NAAR VREDE

WAPENHANDEL EN WAPENWEDLOOP

Alternatieven voor een oorlogszuchtige wereld.

In ons kleine landje draaien op dit ogenblik twee grote acties rond de in de titel opgenomen thematiek.

De eerste is die van het OVERLEGCENTRUM VOOR DE VREDE. Naar aanleiding van de Konferentie van de Verenigde Naties over bewapening en ontwapening in mei 1978 probeert het OVC om de ingewikkelde maar levensbelangrijke problematiek van wapenwedloop, wapenhandel, wapenproductie en ontspanning door een brede informatiekampagne in de publieke belangstelling te brengen.

De tweede actie is konkreter. Deze gaat uit van het aktiecomité „Neen aan de Wapenhandel“ en heeft tot doel om een einde te maken aan de wapentransporten die, ondanks felle protesten in het verleden, vanuit Zeebrugge naar alle landen van de wereld, maar met name naar gewelddadige onderdrukkingsregimes in de „derde wereld“ plaatsvinden.

Het aktiecomité wil daarbij tegelijkertijd de beleids-

voerders van ons land er toe aanzetten om de werkers in de Belgische wapenfabrieken, om te schakelen naar een zinvol en vreedzaam bedrijf.

De STICHTING LODEWIJK DE RAET wil met haar kerstkursus een stuk informatie aanbieden aan al diegenen die op een of andere wijze bij een van beide acties betrokken zijn.

Daartoe wordt de problematiek globaal in drie luiken opgesplitst : wapenwedloop/wapenhandel, alternatieven, strategie.

Het eerste luik biedt een stuk analyse op internationaal en Belgisch vlak.

— Internationaal :

Oorzaken, betekenis van termen als Koude Oorlog, militair industrieel kompleks, rol van NAVO en Warschaupakt ; machtsverhoudingen tussen oost en west, noord en zuid ; wat is de betekenis van geweld, agressiviteit, militarisme op individueel en kollektief vlak.

— Nationaal :

De Belgische wapenhandel en wapenproductie, militair wetenschappelijk onderzoek in ons land. Wat zijn hier de verwevenheden op internationaal gebied.

Het tweede luik stelt de vraag naar het alternatief. Waar willen we heen ? Wat betekent dat : een vreedzame, veilige én rechtvaardige wereld ? Vredesperspektieven, doelstellingen.

In het derde luik zoeken we naar een strategie : hoe gaan we het doen ? Wat is de zin en onzin van ontwapenings- en ontspanningskonferenties zoals Salt, MFBR en Helsinki/Belgrado. Zijn er alternatieven voor militaire verdediging ? Hoe moet de wapenhandel gestopt worden ? Hoe moeten de arbeiders in de wapenfabrieken worden omgeschakeld ? Wat is dat, geweldloze weerbaarheid ? Legerdienst doen of weigeren ? Welke is de houding van belangrijke groeperingen zoals de kerk, de vakbonden en de politieke partijen ?

Dus : een zeer groot maar volgens ons belangrijk onderwerp voor alle mensen die aan een van beide acties deelnemen, die er over moeten schrijven, die op een verantwoordelijke plaats zitten of die er gewoon méér van willen weten.

We zullen ons uiterste best doen om één en ander zo verstaanbaar mogelijk voor te stellen. Misschien moeten we wél prioriteiten stellen in het uitgebreide pakket deelonderwerpen. Dat kan ook met de deelnemers samen. De cursus is van dinsdag 3 januari tot en met vrijdag 6 januari 1978. Wanneer voldoende deelnemers dat wensen, kunnen we eventueel een verlenging voorzien tot en met zondag 8 januari.

Verdere details (plaats precies programma en prijs - zo laag mogelijk) volgen nog.

De cursus wordt geleid door Mark Matthijssens en Ernst Gülcher.

Kontaktadres :

Stichting Lodewijk de Raet, Maria Theresiastraat 31, 1040 Brussel - tel. 02/ 217.27.77.

AGENDA

OOSTENDE :

- Donderdag 17 oktober om 20.15 u.
Konferentiezaal Stadhuis.
„80 jaar SOVJETUNIE“
Spreker : M. Braet - Film.
Inrichter : Centrum Bob Claessens.
Tel. 059/ 70.12.73.
- Donderdag 24 november om 20.15 u.
Konferentiezaal Stadhuis.
„Wat gebeurt er in Zimbabwé“ (Rhodesië).
Spreker : Prof. Dr. Jef Van Bilsen.
Inrichter : Vrede vzw.
Tel. 069/ 80.08.25.

ZUIDELIJK AFRIKA :

HOE HET IS, HOE HET WAS, HOE KAN HET „ANDERS“ — ?

Hoe het was..

- Donderdag 10 november :
ZUIDELIJK AFRIKA : historiek, koloniale, dekolonisatie door Pieter Michiels.

Hoe het is..

- Donderdag 17 november :
ZUIDELIJK AFRIKA : huidige ontwikkelingen in hun internationale contact door Anit Vervoort (AKZA)
- Donderdag 24 november :
ZAIRE op het SHABA-konflikt. Film vooraf.
Door Paul Janssens (Zaïrekomitee).
- Vrijdag 25 november :
SOWETO-herdenking met teksten en liederen door Internationaal Koor.
- Donderdag 1 december :
ZUID-AFRIKA : van 1960 tot Nu door BOA-Machelen.

Hoe kan het „anders“ — ?

- Donderdag 8 december :
TANZANJE : socialistisch model voor Afrika ? met dia's en spreker van Oostm-Gent.
 - Donderdag 16 december :
MOZAMBIQUE : stoor Guido Van Hecke (Komitee Nieuw Portugal)
- Inrichter : Eicker-ij
Werkgroep Internationale Solidariteit
Tel. 031/ 39.38.03.

TENTOONSTELLING

Affiches voor de Vrede en kindertekeningen.
Kunstgalerij Jules Verwey, Hechtweg 5, Huisden (Gent)
van 28 oktober tot 18 november.

GESCHENKENFOREN

- HAFELBEKE : cultuurpaleis van 10 tot 13 november.
- GENT : van 18 tot 20 november, Zaal Esmoreit, Gendbrugge.
- ROESELARE : van 9 tot 11 december.
- TIELT : van 16 tot 18 december.

MIDDEN-OOSTEN op 23 en 24 oktober ging te Parijs een Internationale Conferentie door over het Midden-Oosten waaraan sterke delegaties, ook uit Israël van P.L.O., deelnamen.

Vrede vzw was hier vertegenwoordigd door onze vrienden M. Tanret, W. Weydtz en H. Talloen. Van Franstalige zijde namen J. Dubouché, M. Liebman en R. Dury aan deze bijeenkomst deel.

WENSKAARTEN

Om wat uw vrienden en familieleden uw jubileumwensen over te maken hebben we een belangrijke ganstige wenskaarten ter uw beschikking aan voorwaarden die u nergens anders kunt vinden.

Wenskaarten met tekeningen van Picasso, Matisse, Landuyt, Raemel, De Keyser, Gentiis, Wierman o.a. aan de prijs van 10 fr. met omslag. Een reeks van dertien kaarten kunt u bekomen voor slechts 100 fr. plus 15 fr. port. Maak ons nog vandaag uw bestelling over door storting op P/R. 900-0956018-80 van Vrede vzw, Onderbergen 51, 9000 Gent.

SOLIDARITEITSAKTIES MET CHILI

Zoals siders in de wereld werden ook dit jaar tijdens de maand september in ons land een aantal solidariteitsmanifestaties met Chili ingericht.

In het begin van de maand september werd Mex. H. Al-

Ontvangst van de Chileense vrouwen door het Stadsbestuur van Oostende en de vertegenwoordigers van het Chili Komitee.

iende in ons land ontvangen waarbij verschillende manifestaties doorgingen. Een delegatie van Chileense vrouwen, wiens echtgenoot of kinderen zich onder de 2.500 verdreven Chileense politieke gevangenen bevinden, kwam in ons land beroep doen op de politieke beleidsinstanties en de openbare opinie om hun te steunen in de aktie voor de in vrijheidsstelling van alle politieke gevangenen. Verder gingen solidariteitsmanifestaties door te Ant-

werpen (verkoop van schilderijen) en Chili-avond te Deurne, Brugge, Leuven, Brussel en Oostende. (Filmgala met meer dan 450 aanwezigen).

Het succes van hogergenoemde manifestaties mag wel een aansporing zijn voor de democratische organisaties uit de andere steden waar men niet schijnt ingezien te hebben dat de ontwikkeling van de solidariteit met het Chileense volk hoogstnoodzakelijk en onontbeerlijk is.

Enkele beelden van de tentoonstelling van affiches en kindertekeningen voor de Vrede die te Oostende doorging in het Feest en Kultuurpaleis en zich in een grote belangstelling mocht verheugen. Tijdens de vooropening werden gelegenheidstoespraken gehouden door A. De Smet, namens de vzw Vrede, Dr. J. Verhelst, historicus en A. Laridon, eerste schepen en volksvertegenwoordiger.

ZOEKLICHT OP DE BELGISCHE WAPENHANDEL

Na mijn artikel over de droevige (otgevallen van het akte-komitee tegen de wapentransporten, willen we deze keer van aantal concrete gegevens op tafel leggen over de Belgische wapenhandel.

We denken dat dit het niet beter kan worden gedaan dan door een van onze oud-parlementairen die, behalve als de bekende „witte raaf“, al jaren lang zijn politieke, democratische en menselijke verantwoordelijkheden op dit vlak ernstig opbeemt en de wapenhandel met de derde wereld in alle standen te lijf gaat. In dit geval is dat Jaak Vandemuldebroucks. Zijn artikel is overgenomen uit „Vlaanderen in de wereld“, cahier van het Vlaams Internationaal Centrum, uitgegeven te Brussel in februari 1977. Overigens zal VREDE in de toekomst nog geregeld op deze problematiek terugkomen.

E.G.

„Precies omdat België een klein land is, is het een traditionele trek van de Belgische buitenlandse politiek zich in te zetten voor de realisatie van de leuze „Nooit meer Oorlog“. Meer dan welk land ook heeft België er belang bij te ijveren voor vrede, vreedzame houding en samenwerking onder de volkeren“.

(Uit een brief van Minister R. Van Ertlande aan het Lizebedruaartscomité (4 juli 1975).

België mee in de internationale handelsmofen.

De Oost-West bewapeningswedloop, de decolonisatie en de machthebberij op het wereldschaakbord hebben na de 2de Wereldoorlog een steeds bloeiender bedrijf ontwikkeld, dat in omvang en gewicht nooit zijn voorgaande had: de internationale wapenhandel. In 1970 werd deze handel op 300 miljard BF geschat, in 1975 op 785 miljard BF. Vier staten leiden momenteel deze „bedrijvigheid“ voor zowat 86 procent van de totale jaaromzet: de USA, ript gevolgd door de Sovjet Unie; Groot-Brittannië, gespecialiseerd in oorlogsbodems, en Frankrijk in de militaire luchtvaartindustrie.

Kleinere wapenproductoren zoals Zweden, Zwitserland, België en Tsjecho-Slowakije zien in de wapenexport dit grote voordeel dat zij met hun beperkt eigen militair budget niet de enige afnemers zijn van hun „produkten“, zodat de kosten voor eigen bewapening kunnen gedrukt worden en ondertijds meteen een rivet te onderschatten werkgelegenheid wordt in stand gehouden.

De Belgische handel in oorlogsmateriaal wordt echter alleen berischt bij de publieke opinie. De Zeebrugge „Aktegroep tegen de Wapentransporten“ stond lange tijd vrijwel alleen met zijn hardnekkige protesten. Tot

WAPENHANDEL

Maurice De Wilde met zijn memorabel TV-dossier van 5 april 1974 onze wapenproductie en -verkoop brutaal in de huiskamer slingende. Voortaan zou het NCOS-tijdschrift „De Wereld Morgen“ op dit bedrijf blijven hameren en in december 1976 wist Pax Christi 10.000 Vlaamse protesthandtekeningen op de regeringstafels te deponeren.

Niet dat de Belgische wapenhandel financieel zou opwegen tegen de grote vier. De Belgische regeringen en hun opeenvolgende ministers van buitenlandse zaken hebben trouwens onze wapenhandel steeds afgeschilderd als een contestatiestorm in een glas water. Maar wie zich wil inwijden, moet spreken over een bloeiend militair-industrieel complex. Bovendien bedekte het streng objectieve Zweedse SIPRI-rapport België met de achtste plaats in de rij van 's werelds wapenleveranciers en dat betekent wat, wanneer wij weten dat onze productie voor het overgrote deel afgebend is op lichte draagbare wapens.

De Belgische oorlogsproductie.

Wanneer men in dit is de bedoeling van deze bijdrage - de Belgische oorlogsindustrie in haar mens enge vorm wil ontleden, met uitsluiting van elke productie van optische, elektro-mechanische en telegeleide militaire onderdelen, komt men tot een vrij beperkt aantal industrieën, waaraan gezien het eng karakter vrijwel onmiddellijk de wet op het handelsgeheim wordt ingeroepen. Zowel de aangeboden „koopwaar“ als het feit dat de landenkopers er niet op gebrand zijn dat de omvang van hun bestellingen aan het klokkeel wordt gehangen, brengen mede dat deze Belgische productie-activiteiten gehuld zijn in een sfeer van geheimzinnigheid. Met wat speurwerk kan echter een analyse gemaakt worden van de bedrijfsstatistische gegevens, van nauwelijks beantwoorde parlementaire vragen, van voorzichtige ministeriële verklaringen en van de statistische jaarboeken van het N.I.S. Onder de rubriek „Metaalverwerkende nijverheid - sectie wapens en munitie“ mag het Nationaal Instituut voor Statistiek bovendien alleen de jachtwapens en dito munitie vermelden, terwijl alle eigenlijke oorlogsmateriaal „gezien het strikt confidentieel karakter van de goederen vermeld staat onder de rubriek „Varia“. (1). Toch kunnen volgende concrete cijfergegevens vermeld worden:

1. De uitvoer van wapens en munitie, welke niet als oorlogsmateriaal gekatalogeerd staat, vertoont volgende beeld:

jaar	bestellingswaarde in miljoenen BF	verzendingswaarde in miljoenen BF	uitvoerwaarde in miljoenen BF
1971	3.872	3.876	3.201
1972	2.432	2.864	2.548
1973	5.204	3.288	2.995
1974	9.642	5.430	5.045
1975	11.068	7.539	

2. De eigenlijke oorlogsexport, zowel van wapens als van munitie in strikte zin, bedroeg :

jaar	productie in miljoenen BF	exportcijfer in miljoenen BF
1973	4.450	3.390
1974	6.550	5.700
1975	8.300	7.500

In deze becijfering zijn niet begrepen :

- de transit van munitie, welke voor het jaar 1973 alleen langs de haven van Zeebrugge 5.097 ton bedroeg. (2).
- de wapenleveranties welke soms onder deknaam verstuurd worden, zoals „schroot“, „demonstratiemateriaal“ en „geneesmiddelen“. (3).
- de tweedehandswapenhandel welke het departement van landsverdediging in het kader van ruilkonventies voert met private wapenhandelaars (cfr. infra).

Al met al kan dus vrij objectief besloten worden dat de export van onze oorlogsindustrie in zijn enge betekenis voor 1975 ruim 9 miljard BF bedroeg, cijfer dat tijdens de eerste negen maanden van het jaar 1976 reeds overschreden werd.

De belangrijkste Belgische wapenproducenten zijn F.N. te Herstal, met een productie-eenheid te Harzé, de NV „Poudreries Réunies de Belgique“ (P.R.B.) en SABCA. F.N. behoort, samen met de Tsjechooslovaakse wapenindustrie tot de oudste en de vermaardste ter wereld wat precisiewerk betreft, stelt zowat 10.000 arbeiders tewerk en drijft vooral in Harzé zijn taam verder op, „een nieuwe productie-eenheid die moest uitgroeien tot een model op het vlak van de arbeidsvoorwaarden en van de rendabiliteit“, zoals de directeur-generaal van F.N. het op zijn perskonferentie van 24 oktober 1974 uitdrukte. Weliswaar produceert F.N. ook nog vliegtuigen en tennisserei.

De Fabrique Nationale wordt door de Amerikaanse auteur John Thayer in zijn werk „The War Business“ niet enkel „the world leader in small arms“ genoemd, maar deze poneert bovendien dat ze zeer centraal staat in de jonge wapenindustrie als „de meest agressieve wapenfabriek ter wereld“. F.N. heeft bovendien een productie-eenheid uitgebouwd in Zuid-Afrika.

De P.R.B. produceert vooral springstof en munitie en heet het voornaamste munitiedepot van het Europees vasteland te zijn. Dit bedrijf richtte in 1975 een productie-eenheid op in Brazilië.

De uitvoer van wapens en munitie.

F.N. Herstal voerde tot nog toe zijn oorlogsmateriaal uit naar 128 landen ; de F.N.-oorlogsmunitie wordt voor 92 procent uitgevoerd ; de oorlogswapens voor 81 procent. De P.R.B. is een voornaam leverancier van de Duitse Bondsrepubliek, maar voert verder uit naar 71 landen, waaronder vooral de Arabische Staten.

Voor de jaren 1972 - 1975 voerde België oorlogswapens en munitie uit naar 76 landen :

- 7 landen van de E.E.G. ;
- 7 E.V.A.-landen ;
- 9 industrielanden, niet-liden van E.E.G. en E.V.A. ;
- 10 landen van Latijns-Amerika.

- 17 landen van Azië ;
- 26 landen van Afrika.

De wapenexport geschiedt sporadisch langs de havens van Antwerpen en Dostende (4) , over weg langs de Frans-Belgische grenspost te Menen , verder langs de luchthavens van Oostende, Oudne en Biestot. De voornaamste wapenexporthaven is echter Zeebrugge, Europa's grootste NAVO-haven. Bij wapenhandel wordt de haven-dam gesloten, wat ruim 8 à 9 maanden op het jaar geschiedt. Op deze dagen hangt de rode-gevaarvlag in de mast van de haventop. Men kan zich een idee vormen van de omvang van de export, wanneer men weet dat vanuit Zeebrugge tussen 1 januari 1973 en 1 oktober 1976 schepen met Belgische wapens en munitie vertrokken naar 48 verschillende landen.

In alfabetische volgorde :

Australië	Malawi
Brazilië	Maleisië
Burundi	Mexico
Chili	Nationalistisch China
Columbia	Nieuw Zeeland
Duitse Bondsrep.	Nigeria
Ecuador	Noorwegen
Egypte	Ooper-Volta
Filippijnen	Pakistan
Frankrijk	Peru
Griekenland	Portugal
Groot-Brittannië	Rwanda
Guatemala	Saoedi-Arabië
Ierland	Sierra Leone
India	Soodan
Irak	Spanje
Iran	Taiwan
Israël	Tanzania
Jemen	Turkië
Jordanië	U.S.A.
Kameroen	Venezuela
Koeweit	Vietnam
Libanon	Zaire
Liberia	Zambia
Libië	

Een Wetgeving als een zeef

Tegenover deze vrij agressieve Belgische wapenexport bestaat in feite geen noemenswaardige wetgeving. Het komt erop neer dat België wapens en munitie beschouwt als doodgewone koopwaar en dat de export en transit van oorlogsprodukten ondergebracht wordt bij de „wet op de invoer, uitvoer en transit van handelswaren“ van 1962. Deze wet bepaalt alleen de restrictieve wijzen waarbij de Regering bepaalde handelskwantiteiten kan beperken en spreekt helemaal niet over parlementaire controlemogelijkheden. Het K.B. van 24 oktober 1962 regelt het systeem van licenties of vergunningen voor de in-, uit-, en doorvoer van handelswaren terwijl het regime van de transit uiterst los blijft. Op 19 juli 1968 heeft het Parlement deze wet gewijzigd en tevens de beperkende interpretatie bekrachtigd die de Regering had gegeven om „ongelukkige wapenuitvoer te voorkomen“. De wet van 1968 kwam trouwens tot stand in een vrij gespannen sfeer, d.i. nauwelijks zes (zegt nadat een SABENA-vliegtuig met officiële boordpapieren van een vracht „geneesmiddelen“, in volle Nigeriaanse burgeroorlog neerstortte in de buurt van Lagos met 40 ton Belgis

sche wapens aan boord. Welgeteld twee dagen vóór dit ongeval had de toenmalige PSC-minister Harmel in de Senaat verklaard dat er sinds 24 mei 1968 geen enkele vergunning voor wapenexport werd verstrekt voor Nigeria.

De wet van 19 juli 1968 hanteert bovendien vage morele rechtsprincipes die voor de uitvoerende macht geen concrete gegevens bevatten in verband met het al dan niet toelaten of weigeren van licenties voor de oorlogsuitvoer. In concreto worden vandaag de dag vergunningen voor wapen- en munitie-export aangevraagd bij het Ministerie van Economische Zaken, dat het verzoek via zijn Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen, alleen inwilt na gunstig bindend advies van het Departement van Buitenlandse Zaken, waar de direktie-generaal de aanvragen onderzoekt in het licht van de Belgische buitenlandse politiek.

In theorie voorziet de wet vier algemene gevallen van opschorting of verbod een vergunning te verlenen :

1. de bescherming van de eigen economische belangen ;
2. de binnenlandse en buitenlandse veiligheid van de Staat ;
3. de toepassing van de internationale verbintenissen en verdragen ;
4. de eerbied voor de algemene beginselen van het recht en van de menselijke samenleving.

In de praktijk echter worden de aangevraagde vergunningen zelden of nooit geweigerd.

Dit geschiedt niet alleen met het oog op de bevordering van de tewerkstelling in deze produktiesector. Immers, de Belgische Regering, die traditioneel alleen Staten en geen regimes erkent, kan moeilijk een door een Staat aangevraagde wapenuitvoervergunning afwijzen, wil men niet het verwijt ophopen zich te mengen in de binnenlandse aangelegenheden van een vreemd land. Deze vaststelling heeft Minister Van Elsanle op 26 oktober 1974 in de Kamer officieel toegegeven :

„In geval van intern konflikt of burgeroorlog is voor alles de regel van niet-inmenging van toepassing. Dienaangaande stel ik er prijs op te doen opmerken dat, volgens de omstandigheden, de weigering van een (wapen)levering, evenzeer als een gunstige beslissing, kan worden beschouwd als een inmenging. In geval konflikt moet de verordening dus gebeuren op basis van het beginsel van de eerbied voor de humanitaire rechten“.

Verder verklaart de Minister van Buitenlandse Zaken tijdens hetzelfde Kamerdebat dat „vaak besloten werd tot verbod of opschorting van licenties sinds 1968“, maar hij weigert pertinent enig concreet voorbeeld hiervan te citeren. (5).

Heel de sfeer van de wapenhandel ontsnapt trouwens aan elke parlementaire controle en baadt bovendien in een sfeer van

Onthutsende geheimzinnigheid

Wij hebben het persoonlijk meegemaakt hoe leden van het „Zeebrugse Aktiekomitee tegen de Wapentransporten“ omwille van hun zeer ernstige inside-informatie door de B.O.B. aan de tand werden gevoeld. In mei 1974 werden diapositieven van de wapenfabriek in beslag genomen en proces-verbaal werd opgemaakt op basis van artikel 120ter van het Strafwetboek. Zelfs een kople van de ... TV-uitzending van Maurice De Wilde over de wapenhandel werd in beslag genomen.

Het doet echter helemaal de deur dicht, wanneer parlementsleden, in de uitoefening van hun grondwettelijk kontrolerecht, geen of nietszeggende antwoorden ontvangen op hun gestelde vragen. En de voorbeelden daarvan liggen voor het grijpen :

— Op de interpellatie over de wapenhandel in de Kamer op 26 oktober 1974 kan men in de *Parlementaire Handelingen* volgende antwoorden lezen vanwege de Minister van Buitenlandse Zaken (6) :

— „Bij de verklaringen van de direktie-generaal van F.N. heb ik geen commentaar. F.N. is een privé-bedrijf waarvan ik noch de boekhouding noch de planning ken.“

— „Het is mij onmogelijk inlichtingen te geven over het toekennen of weigeren van licenties vermits dit verband houdt met betrekkingen tussen de Staten en dat derde landen hierover geen publiciteit willen“.

— „Over de schepen die de haven van Zeebrugge aandoen en er wapens en munitie opladen, heb ik geen commentaar“.

— Op schriftelijke vragen, gesteld via het *Bulletin van Vragen en Antwoorden*, kan eenieder ondermeer volgende teksten lezen :

— *Vragen nr 71 d.d. 9 januari 1975* tot de Minister van Binnenlandse Zaken over de aard van goederen van de Boeing 707 van de Pacific Western Airlines, die in de nacht van 3 op 4 januari 1975 vier ton munitie oplaadde op de luchthaven van Oostende.

Antwoord :

„De door het geacht Lid gestelde vraag valt buiten het kader van de door de Regering gestelde daden en dus ook buiten het kader van de parlementaire vragen“. (7).

— *Vraag nr 114 d.d. 9 januari 1975* tot de Minister van Verkeerswezen over dezelfde vrachtlading te Oostende.

Antwoord :

„Het geacht Lid zal wel willen begrijpen dat, omwille van het handelsgeheim, geen andere gegevens kunnen verstrekt worden betreffende de lading“. (8).

— *Vraag nr 14 d.d. 30 december 1976* tot de Minister van Economische Zaken over het bedrag aan leningen verstrekt door het Delcredere-instituut aan Belgische ondernemers-producenten van wapens en munitie voor de periode 1 september 1975 - 1 december 1976.

Antwoord :

„De inlichtingen nopens de handel in wapens en munitie hebben een vertrouwelijk karakter gezien het zeer beperkt aantal firma's welke in deze sektor bedrijvig zijn. Dit is dan ook de reden waarom de inlichtingen welke door het geacht Lid worden gevraagd en slechts op een korte periode betrekking hebben niet in het openbaar kunnen worden medegedeeld“. (9).

— Herhaaldelijk hebben parlementsleden aangedrongen op meer informatie over de wapenhandel :

— In antwoord op een vraag van Kamerlid Glinne verklaarde Minister Harmel de beslissing te hebben genomen hierover te zullen spreken met de Voorzitters van Kamer en Senaat. (10).

- Op 15 januari 1969 zei Minister Harmel in de Senaat : „*Cependant j'estime que le Parlement doit être informé régulièrement, mais la communication de toute manière, doit être confidentielle*“ . (11).
- Op 18-2-1970 werd deze belofte in de kamer herhaald. (12).
- In antwoord op de interpellatie van Kamerlid Decroo heeft de Minister zijn bereidheid herhaald om in besloten kring inlichtingen te verschaffen. (13).
- Het voorstel-Vanhaeghendoren tot oprichting van een parlementaire onderzoekskommissie, werd uiteindelijk afgewezen en in het verslag wordt weerom melding gemaakt van de oprichting van een beperkte en bijzondere commissie, alhoewel er onmiddellijk aan toegevoegd wordt: „*Het zou echter evenzeer een diskriminatie betekenen onder parlementsleden indien de enen wel en de anderen niet over bepaalde inlichtingen zouden kunnen beschikken*“ . (14).
- In antwoord op de interpellatie van Kamerlid Vandemeulebroucke, verklaarde Minister Van Elslande : „*Zoals ik onlangs in de Senaatscommissie voor Buitenlandse Zaken heb verklaard zal ik nog voor het einde van het jaar de commissies van beide Kamers een aantal inlichtingen bezorgen*“ . (15).

Deze laatste ministeriële belofte werd - weliswaar met 15 maanden respijt - uiteindelijk gehouden, in die zin dat tot op heden twee keer uiterst precieze inlichtingen over de omvang van onze wapenexporten aan de parlementscommissies van buitenlandse zaken schriftelijk werden overhandigd. Hopelijk zullen deze al te schuchtere nota's eindelijk een tijdperk inluiden waarin flagrante onwaarheden in verband met onze wapenhandel niet meer als officiële antwoorden gedebiteerd worden !

Komedie

Het getuigt van bitter weinig politieke moed om de brutale realiteit van onze oorlogshandel te minimaliseren met een dosis komedie en een serie op zijn minst „onjuiste verklaringen“.

Er werd komedie gespeeld toen in juli 1968 door Minister Harmel verklaard werd dat België in het Nigeriaans-Biafraans konflikt enkel „humanitaire hulp“ heeft geboden. Er moest een Sabena-vliegtuig met „geneesmiddelenlencachet“ op de F.N.-wapens neerstorten alvorens het parlement recht kreeg op de volle waarheid.

Tegenover de tientallen persmededelingen van het Zeebrugse Aktiekomitee, kwam keer op keer een logenstraffing vanwege het Departement van Buitenlandse Zaken. Maar de toenmalige havencommandant wijlen de Heer Beeken, heeft in de reeds eerder geciteerde TV-uitzending alle door het Aktiekomitee aangeklaagde havenbewegingen formeel bevestigd. Meer nog : er kwam de erkenning dat wapens en munitie vaak als „schroot“ werden verscheept, vooral wanneer het pm landen in fonfliktsituatie ging.

De manier waarop trouwens tewerk gegaan wordt om toch maar te leveren aan gretige oorlogvoerende klanten, wordt onomwonden geciteerd in een brief van de Heer P. Beeken d.d. 9 augustus 1974, gericht aan de Heer

richtingen NV (= de havenuitbater van Zeebrugge), waarin letterlijk te lezen staat : „*In verband met de hogervermelde opsomming voor de verhandeling van munitie en springstoffen gedurende het jaar 1973 in de haven van Zeebrugge, weze opgemerkt dat ... 5.097 ton munitie uit de bevoorradings van de Amerikaanse strijdkrachten in Frankrijk (verscheept werd), aangekomen per spoor te Zeebrugge en verscheept met bestemming Cagliari-Italië, maar waarvan de werkelijke bestemming Israël was*“ . (16)

Hoe verder op een onbegrijpelijke manier de waarheid geweld wordt aangedaan, kon achterhaald worden toen Minister R. Van Elslande op 26 november 1974 in de Kamer verklaarde : „*Ik heb niet geaarzeld om elke licentie te weigeren voor uitvoer van wapens naar Griekenland onder het kolonelsregime, Portugal onder Caetano en Chili onder de militaire junta*“.

Voor elk van deze drie landen is niets minder waar !

1. *Chili na Allende* : Het valt niet te loochenen dat het Cypriotische schip BERMUDA afkomstig uit Bremen, van 7 tot 11 december 1973 (na de val van Allende) onder Panamese vlag te Zeebrugge aanlegde en er munitie en wapens heeft ingeladen, officieel voor Columbia, maar varende via Baranquilla over Panama naar Chili. Dit werd door de Heer Beeken aan TV-journalist De Wilde officieel bevestigd, terwijl het Zeebrugse Aktiekomitee na de verspreiding van dit bericht aan een huiszoeking werd onderworpen.

2. *Portugal onder Caetano* : De Vlaamse pater Nijs verklaarde op 5-4-1974 voor de BRT persoonlijk het gebruik van F.N.-geweren in Angola te hebben gezien, een getuigenis welke hij eerder voor het weekblad De Nieuwe op 10 augustus 1973 voor het eerst had bekendgemaakt. Het blijft bovendien een feit dat uit de haven van Zeebrugge volgende schepen met Belgisch oorlogsmaterieel vertrokken :

- 12-13 april 1973 :
de DEO GLORIA (Ned.) met bestemming Lissabon ;
- 15 juli 1973 :
de DEO GLORIA (Ned.) met bestemming Lissabon ;
- 29 juli - 3 augustus 1973 :
de AMBER (Deens) naar Lissabon en later van uit Lissabon naar Chili ;
- 30 maart 1974 :
de DEO GLORIA (Ned.) met 6 wagons P.R.B.-springstof, granaatonderdelen, mortieren en raketten die op het schip in een blauwe container werden geladen. Op 31 maart 1974 om 11 uur 's morgens, werden hiervan trouwens foto's genomen, die Minister Van Elslande in de Kamer op 26-11-1974 niet in ontvangst wenste te nemen...

Tenslotte is er de reeds hoger geciteerde brief van de Heer Beeken waarin men leest : „*In 1973 werden 425 ton munitie verscheept met bestemming Lissabon-Portugal*“.

3. *Griekenland onder het kolonelsregime* : Deze verklaring is flagrant in strijd met het parlementaire antwoord dat de de Heer Van Elslande zelf gaf op 24 september 1974 en waarin wij lezen :

„De laatste wapenleveringen gebeurden op 28 juni

1974 (tijdens het koloniebewind n.v.d.t.) voor Griekenland... op basis van de in de maand februari 1974 HERNIEUWDE vergunningen". (17).

Na Biafra, na de onafhankelijkheidsstrijd van Bangladesh (want ook in dit konflikt leverde België ruim zes maanden lang wapens aan de Pakistaanse zijde), leverde België zijn „oorlogsbijdrage" in het Iraaks-Koerdisch konflikt. De Belgische wapenleveringen waren zo uitgebreid dat de Koerdische afgevaardigde VANLY speciaal naar het Internationaal Persencentrum te Brussel reisde om er op 2 oktober 1974 een oproep te richten tot de Belgische publiek opinie „opdat de wapenleveringen van België zouden worden stopgezet die de Koerden verdrukken en de akkers verwoesten".

De konkrete feiten van ortze leveringen aan Irak logen er trouwens niet om : vanuit Zeebrugge vertrokken wapenleveringen voor Irak op volgende data tijdens het Koerdisch konflikt :

- 26-28 februari 1974 : POLARFRAKT (Noor) met 1.900 ton patronen en raketmotoren naar Basrah ;
- 18 maart 1974 : BLUE GIRL met P.R.B.-munitie ;
- 13 april 1974 : SIMBAD met munitie ;
- 9 oktober 1974 : BAGHDAD met munitie en F.N.-wapens.

Hierover in de kamer ondervraagd antwoordde de Minister van Buitenlandse Zaken :

„De heer Vandensullebroucke praat nogal vlug over genocide in verband met de gevechten tussen eenheden van het Iraakse leger en Koerdinstammen in verband met betwistingen over het autonoom statuut dat Bagdad heeft voorgesteld. Men verliese verder niet uit het oog dat het Iraakse leger vooral beschikt over een Russische uitrusting en naar verluid hoofdzakelijk door de U.S.S.R. bemorraad wordt".

Konklusie : als de U.S.S.R. levert, waarom ook België niet ? Met dit al verschijnen de Belgische oorlogsprodukten zowat op alle slagvelden van de wereld. De gebrekkige eindkontrole op de levering laat bovendien niet toe de uiteindelijke bestemming van de geleverde loopbaar te kontroleren, zodat - al of niet met medeweten van de Belgische regering - vaak wapens voor hun stoozersbestemming worden afgeleid, of gewooneweg doorverkocht. Enkele voorbeelden :

1. Op 27 december 1974 berastigde de Minister van Buitenlandse Zaken het feit dat Filippijns moederscommando's in het bezit waren van F.N.-wapens. Het betroffen geweren die de Duitse Bundesrepubliek uit een lot van 100.000 schietvuigen als tweedehandsmaterieel had doorverkocht, alsmede P.N.-materieel dat door Libië tweedehands was verkocht. (18)
2. Op 18 april 1975 maakte de militaire organisatie S.W.A.P.O. veertien kisten Belgische F.N.-geweren buit met de referentienummer FN 701 19 en 70219. Het onderzoek naar de herkomst leverde geen duidelijke uitkomst op. (19)
3. In Angola kwamen de Belgische wapenleveringen aan UNITA en F.N.L.A. via Zaïre. Een burgerlijk vliegtuig verklaarde schriftelijk in september, oktober en november 1975 privé-chartersvluchten te hebben uitgevoerd naar Kinshasa met F.N.-wapens, vanwaar het getaan via An Zaïre naar Angola werd overgeleverd. De plooi oording per vlucht 1.500 busse. De officiële telling luidde „geweren/loopbaar", „raketmotoren/loopbaar" en 177

talen onderdelen". (20).

De Belgische wapenleveringen werden trouwens op 3 november 1975 in de SUNDAY TIMES aangeklaagd.

Er is echter vooral het zeer sprekend getuigenis van journaliste Josy DUBIE die, in een brief d.d. 19 november 1975, aan Kamerlid Irène PETRY mededeelt :

„Toen ik eind oktober, voor een reportage over Angola in de streken verbleef die gecontroleerd werden door het F.N.L.A., moest ik vaststellen dat zij nagenoeg uitsluitend bewapend waren met lichte Belgische wapens, afkomstig van de nationale wapenfabriek van Herstal. Het betrof :

1. automatische geweren, type FALL ;
2. Israëliëse U.Z.I.-mitraillettes (gemaakt onder licentie door F.N.) ;
3. automatische 9 mm-pistolen, merk F.N., type BROWNING.

Bovendien bleek ook de munitie van Belgische makelij : kisten met telkens 1.800 patronen F.N., kaliber 7,62 mm.

Bij wijze van voorbeeld kan ik U, in detail, de inhoud beschrijven van 20'n vrachtpatronen die per vliegtuig van Kinshasa naar Angola (de voorlopige hoofdstad van het grondgebied dat door het F.N.L.A. beheerd wordt) gebracht werden : 20 kisten met elk 1.800 patronen 8,52 met BALL CTN lot 5 en 6 FN8 F3 nr 2971 N'BANDA NGUNGU-kontrakt DDM/DGLI/SCA/73.03 in Kinshasa". (21).

De Belgische regeringen moedigen de wapenexport aan. Wat echter helemaal de deur dichtsluip, naast de reeds zo gebrekkige wetgeving, naast de weinig controleerbare eindbestemming, naast de onafhankelijke twiachelarij over de juiste bestemmingsaad, is het officiële feit dat de opvolgende Belgische regeringen de wapen- en munitie-exporten veelen aanmoedigen dat afnemen. Een serze en vruchtbaarste aanmoediging geschiedt via het Delcredere-instituut.

Deze overheidinstelling verzekert het risico dat Belgische ondernemingen lopen bij hun handelstransakties met landen waarvan de politieke, economische of financiële situatie minder stabiel is. In de realiteit zijn het dus praktisch steeds handelstransakties met 3de-Wereldlanden.

De nationale Delcredere-dienst vertoende tussen 1 januari 1958 en 1 september 1975 aan Belgische producenten van wapens en munitie kredieten voor niet minder dan 11.531.000.000 frank. De kredieten hadden betrekking op 66 onstabiele landen en zijn als volgt geverteild :

- in kortlopend krediet voor een bedrag van : 6.196,7 miljoen frank ;
- in langlopend krediet voor een bedrag van : 5.334,9 miljoen frank. (22)

De regering van trouwens gewoen rechtstreeks financiële steun verlenen onder de naam van subsidiering van technologische onderzoek.

Zo geschiedde op 11 februari 1974 in een periode van bemiddelde regering, zonder reactie van een interparlementaire commissie en zonder informatie aan de leden van het parlement te verstrekken, onderzoekende een uitbreidende Mission van Economische Zaken W. Claes

een ongedateerd ministerieel besluit, waardoor een toelage van 45,5 miljoen frank wordt toegekend aan F.N. In artikel 2 werd bepaald dat de toelage onmiddellijk zou worden uitbetaald. In de verantwoording lezen wij verder :

„overwegend dat deze studie onmisbaar is voor de sektor van de wapens ;

overwegend dat de sektor der wapens belangrijk is in de nationale economie...” (23)

Het belang van de nationale economie en van de tewerkstelling wordt bovendien nog duidelijk geïllustreerd door de gebeurtenissen van 1976. Eind juni beslisten de Zeebrugse havenautoriteiten dat tijdens de maanden juli en augustus geen munitietransporten in de Zeebrugse haven mochten plaatsgrijpen omwille van de veiligheid van de toeristen. Op 4 augustus 1976 maakt Staatssekretaris Knoops in een ommezien en op sandringen van de P.R.B., een ministerieel besluit klaar dat het verbod van de Zeebrugse havenautoriteiten ongedaan maakt. Vijf dagen na dit besluit is het eerste munitieschip reeds in de haven van Zeebrugge :

— op 19 augustus : de BABYLON welke 420 ton 75 mm-obussen van de P.R.B. inscheept met bestemming Basrah (Irak).

En verder :

— 23 augustus : laadde de Griekse CHRISTINA 785 ton 106 mm-obussen van P.R.B. eveneens voor Irak ;

— op 24 augustus : laadde het Britse schip LADY MC GOWAN 280 ton munitie in voor Mbambaka (Zaire).

Een vierde officiële aanmoediging ligt in het feit dat Belgische wapenhandelaars officieel medereizen in de door de Regering uitgestuurde handelsmissies.

Dit geschiedde b.v. in maart 1974 toen een economische zending Saoedi-Arabië en Koeweit bezocht onder leiding van Prins Albert (n.b. voorzitter van het Belgische Rode Kruis). Aan deze zending namen in totaal 34 Belgische ondernemingen deel, waaronder de „Fabrique Nationale” (F.N.) en de „Poudreries réunies de Belgique” (P.R.B.).

Aan de economische zending die tijdens de maand oktober 1974 Venezuela en Ecuador bezocht en die samengesteld was uit afgevaardigden van 10 Belgische bedrijven, namen volgende bedrijven deel die wapens of munitie produceren : de P.R.B., „Forges de Zeebrugge” en de internationale wapentrafikant „NV Mecar” (24). Tenslotte dienen nog de introducties vermeld die het Departement van Buitenlandse Handel gaarne verleent aan eventuele gegadigden van een inplanting van een produktie-eenheid in hun land. Zo zijn de praktische hulp en voorbereidende contacten bekend van dit departement tussen de P.R.B. en de Heer Vasconcellos, die in december 1975 onderhandelde over de inplanting van een munitiefabriek in Brazilië. Als vertrouwensman van de Braziliaanse regering sloot de Heer Vasconcellos dan ook een overeenkomst af met P.R.B.

Met dit al is nog geen woord gerept over de bloeiende tweezijdige handel in wapens.

Het betreft meestal afgeschreven materieel dat door de Proefbank van Luik „onklaar” is gemaakt, maar hoge bedragen haalt op de Brusselse markten, waar internationale wapenhandelaars trouwens hun zetel hebben.

Erger is dat bij dit wanmakelijk bedrijf de Belgische regeringen weer eens zelf het voorbeeld geven ! En hierbij wordt dan maar het principe verlaten waarbij België alleen met Staten transakties onderneemt : het gaat tel-

kens om internationaal vermaarde wapenhandelaars !

De Minister van Landsverdediging en zijn tweedehonds-handel.

De jaarlijkse begrotingswet van het Ministerie van Landsverdediging vermeldt in artikel 8 :

„De Minister van Landsverdediging is gemachtigd om, in het belang van de Schatkist, beperkte ruilovereenkomsten af te sluiten inzake materieel en waren teneinde de voor de krijgsmacht nuttige voorraden op een vast peil te handhaven”

In het kader van deze beperkt ruilovereenkomsten contacteert het Ministerie van Landsverdediging voor de „ruil” van verouderde wapens en munitie een aantal private wapenhandelaars. Het Departement beschikt hiertoe over een vaste lijst van 35 wapentrafikanten : 17 handelaars uit Brussel, 2 uit Antwerpen, 1 uit Gosselies, 1 uit Wilrijk, 1 uit Luik, 1 uit Herstal, 4 uit Londen, 1 uit Parijs, 1 uit Bonn, 1 uit Hemsbach, 3 uit Canada, 3 uit Californië, 1 uit New Jersey, 1 uit Washington, 1 uit Colorado, 1 uit Illinois en 1 uit Connecticut.

Bij de likwidatie van wapens en munitie worden via het ruilovereenkomstbordjeel modief 5 door de Algemene Dienst Aankopen deze wapenhandelaars aangeschreven, met het verzoek nieuw legematerieel van Belgisch fabricaat aan te bieden in ruil voor het tweedehandsmaterieel van Landsverdediging. De hoogste blader krijgt het lot toegewezen, waarna een uitvoervergunning wordt verleend door de Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen, afhankelijk van het Departement van Economische Zaken. Het vervoer van het geruilde materieel geschiedt onder begeleiding van de „Service de Documentation, de Renseignement et d'Action (S.D.R.A.)”. Er bestaat in werkelijkheid geen enkele mogelijkheid voor de Belgische Regering om na te gaan in wiens handen uiteindelijk het zogenaamd afgeschreven legematerieel terecht komt.

Onrechtstreeks maakt het Departement van Landsverdediging zich dan ook medeplichtig aan al of niet illegale handel, via tussenpersonen dan, met landen die in een gewapend conflict betrokken zijn.

Voorbeelden hiervan spreken overduidelijk voor zichzelf :

1. Nigeria-Biafra 1968

- In maart 1968 kan F.N. niet snel genoeg leveren aan de Nigeriaanse troepen. De Fabrique Nationale leende toen tijdelijk 4.900.000 FALL-kogels aan het Departement van Landsverdediging.
- Augustus 1968 : Lee Engfields ruilde ten behoeve van Nigeria 2.400.000 kogels van Landsverdediging voor 1.500.000 FALL-patronen van F.N.
- Ondertussen bevoorradde de Biafraanse generaal Ojukwu zich in Brussel via wapenhandelaar Rolf Steiner.

2. Saoedi-Arabië-Israel 1968

- Saoedi-Arabië bekwam via ruilconventie van P.R.B. munitie, 12.000 geweren, 12.000 mortieren en 100.000 antipersoonsmijnen van Landsverdediging.
- Een maand later kocht Israël van Landsverdediging via Distraco 300.000 antipersoonsmijnen.
- De wapentrafikanten voor Saoedi-Arabië waren : Transom en Mecar.

3. Jaren 1970-1972

Onderzocht over eventuele wapenleveringen aan Jemen, verklaarde een woordvoerder van het Departement van Buitenlandse Zaken : „Oms antwoord zou negatief geweest zijn indien iemand daar wapens had willen kopen”. Fout.

- Via ruilkoersactie bekwaam Noord-Jemen in 1970 : 12.000 brisantbommen welke gebruikt werden voor trip-flares.
- In 1972 werden 30.000 mortierbommen van P.R.B. uit de legerstocks geleverd aan Jemen via ruilkoersactie voor 300 trip-flares.

4. Begin november 1978 :

tuilide wapenhandelaar Edgemo Lemmens 300 bujnetten en bekwaam hiervoor 200.000 laderi Stangon. Het geheel werd in 6 containers geladen en via Herentals naar kade 106-108 van Antwerpen gevoerd waar het verscheept werd.

Het argument als zouden deze beperkte ruiloversenkomsten van wapens en munitie onontbeerlijk zijn voor het overleven van de Schatkist, moet toch uitermate sterk gereserveerd worden. Immers voor de periode 1967-1972 werden ruiloversenkomsten afgesloten voor een bedrag van 170.276.000 frank ; voor de periode 1972-1975 bedrag dit 23.421.000 frank. Deze bedragen kunnen bezwaarlijk optraden tegen de veel hogere reële waarde welke de wapenhandelaars aan het tweede handelsmaterieel hechten en dit als quasi nieuw van de hand doen.

Waarheen met de wapenhandel ?

De Belgische wapenindustrie - binnen het strikt omge kader van deze bijdrage - stelt ongeveer 14.000 personen tewerk. Het is een economisch-sociaal gegeven dat een realiteit is, terwijl de reeds sterk verlezte mateelrijkeheid van Wallonië weinig hoopgevende reconversieopspiektieven biedt.

Toch lijkt een reconversie van de wapenindustrie de enig mogelijke weg. Het valt te betrouwen dat tot op heden aan onze universiteiten nog geen opdrachten werden gegeven om deze bedrijfssektor wetenschappelijk te heroriënteren en concrete plannen uit te werken. Een aantal opdrachten in die zin zouden dan ook dringend moeten gegeven worden.

Hoppen dat ooit de wapenindustrie kan gekanaliseerd worden binnen het kader van een verenigd Europa, zoals Minister R. Van Ertvelde het herhaaldelijk formuleert, lijkt ons een „wachter op Godot”. Alvast kan de Regering al een voorbeeld stellen door het actief bevorderen van de wapenverkoop, zoals hoger aangehoond, volledig stop te zetten. Verder zou het toch een evidentie moeten zijn dat het systeem van ruilkoersacties voor de sektor wapens en munitie, onmiddellijk wordt opgeheven. (29)

Er kan verder overwijd werk gemaakt worden, al of niet via het systeem van vooruitstrijdende overheidsparticipatie, van de nationalisatie van onze wapenindustrie. Eenmaal genationaliseerd, valt een „gemeenschapsbedrijf” automatisch onder gemeenschapscontrole, terwijl de gemeenschaps stimulans de reconversie kan bevorderen, bijvoorbeeld in reële van het percentage van de overheidsparticipatie in het tijdelijk-privaat bedrijf van de wapen- en munitieproductie.

Tenslotte zou een verbod tot kredietverlening vanwege de Delcredere-dienst ten voordele van de wapenfabricage

moeten opgelegd worden en dient de totaal manke wetgeving ernstig herzien. Er blijkt hiertoe unanimie om zensus onder de partijen te bestaan vormts de wetsvoorstellen 534, 535, 536 (1974-1975), ingediend door Kamerlid Glinne, mede ondertekend werden door Tjil Declercq (CVP), L. Outers (FDFF), Van Geyt (K.P.B.) en J. Vandemaetebroucke (VU). Misschien wordt de behandeling van deze voorstellen een aanleiding om ook het voorstel ter hand te nemen tot instelling van een parlementaire onderzoekskommissie betreffende de wapenleveringen van België aan het buitenland. (28).

Hoe dan ook, Vlaanderen kan het niet gedogen dat deze Belgisch-commerciële uitwassen ongetild blijven voortwoekeren.

Het goedkope argument „dat anderen wel zullen leveren als wij het niet doen”, is al te doorzichtig. Of zullen deze permissiviteitspredikanten morgen de drughandel aarzelen want „als anderen het doen, waarom ook wij niet ?” Misschien kunnen de kriselijk geïnspireerden zich bezinnen op de laatste regels van het bijtend Pax-Christi-gedicht :

„Laten we weer de mare kraaijen doordat wij voor de nodige materialen zorgen en daarna onze handen wassen in onschuld, in naam van de heilige tewerkstelling !”

Voor Vlaamse bewaarden is er bovendien het principe dat België steeds aan Staten levert, wat meteen impliceert dat deze wapens steeds gericht worden op veldaren die op basis van hun zelfbeschikkingswil tegen een verdrakend stootregime in opstand komen.

Maar er is vooral het historische voorbeeld van de vreedzame Vlaamse zelfbevrijding. Het voorbeeld van een volk dat zijn veldaren bouwde op het juist van haat en voor niets in werplid zijn matekeze offeren door het veldarenweld wil bevesturd zien wegen medeplichtigheid aan medevrandel.

Jaak VANDEMEULENBROUCKE
volksvertegenwoordiger
29-1-1977

Noten

- (1) Brief van 24 november 1975 vanwege het Nationaal Injout voor Statistiek, 3de directie, 1e Sectie, ref. nr. 8/1147-175-5908. Eigen archief.
- (2) Brief van wijlen Heercomandant P. Boeken aan de Voorzitter van de Maatschappij voor Brugge-Zeevaertrichtingen NV, d.d. 9 augustus 1974. Eigen archief. Publicatie van een kopie in *Nieuw*, van 12 juni 1975.
- (3) Getuigenis van wijlen Heercomandant P. Boeken aan TV-journalist Maurice De Wilde (TV-uitzending van 5-4-1974) : brief idem d.d. 9 augustus 1974. Bij de lading van 4 ton oorlogsmaterieel in de Bdeing 707 van de Pacific Western Airlines op de luchthaven van Doelende in de nacht van 3 op 4 (januar) 1975 heesten de officiële vrachtoppieten „demonstratiematerieel”. Het Sabenavliegtuig dat op 11 juli 1968 nabij Lagos neersturte met 40 ton wapens en munitie, vervoerde officieel „geneesmiddelen”.
- (4) Bijvoorbeeld voor de Oostende luchthaven : - 11-12 juni 1975 : vlucht met raketen 3”5 en schoten kaliber naar Opper-Volta vanwege

P.R.B.-Balén :

- 16-17-18 juni 1975 : vlucht vanuit Oostende met 2.175 kg raketten 3"5 en 127.873 kg volledige schoten kaliber 20 mm.

Bijvoorbeeld voor Antwerpen :

- 24 juli 1975 : de PUERTO PRINCESSA vertrok met munitie uit Antwerpen naar de Filipijnen ;
- 25-28 september 1975 : de RYTTERHAV (Noor) laadde te Antwerpen aan kade 164 18 ton 20 mm-kogels (voor E-49 geweer) voor Karashi-Pakistan en is officieel afgevoerd naar Manilla.

Bijvoorbeeld voor Bierset :

- 15 september 1975 : lading van 31.790 kg kruit voor laden van patronen voor draagbare vuurwapens vanuit de luchthaven van Bierset gevlogen naar het Midden-Oosten.

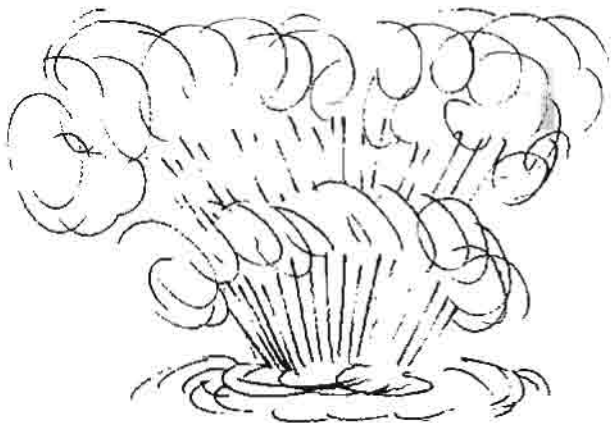
- (5) Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1974-1975, Parlementaire Handelingen 26 november 1974, p. 382.
- (6) Idem pp 382-384.
- (7) Kamer - Bulletin van Vragen en Antwoorden 1974-1975 d.d. 4-2-1975, nr. 14 - vraag nr. 71 van Kamerlid Vandemeulebroucke.
- (8) Kamer - Bulletin van Vragen en Antwoorden 1974-1975 d.d. 28-1-1975, nr. 13 - vraag nr. 114 van Kamerlid Vandemeulebroucke.
- (9) Kamer - Bulletin van Vragen en Antwoorden 1976-1977, nr. 11 - vraag nr. 14 van Kamerlid Vandemeulebroucke.
- (10) Kamer - Bulletin van Vragen en Antwoorden 1967-1968 d.d. 24-12-1968, nr. 4 - vraag van Kamerlid Glinne.
- (11) Senaat, zitting 1969-1970 - Parlementaire Handelingen, p. 384.
- (12) Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1969-1970 - Parlementaire Handelingen van 18-2-1970, p. 12.
- (13) Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1971-1972 - Parlementaire Handelingen van 14-6-1972, p. 1581.
- (14) Senaat, zitting 1972-1973 - Parlementaire Documenten nr. 12 p. 7-8.
- (15) Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1974-1975 - Parlementaire Handelingen van 26-11-1974, p. 382-383.
- (16) Brief van wijlen Havencommandant P. Beeken - zie noot 2.
- (17) Kamer - Bulletin van Vragen en Antwoorden - Buitengewone Zitting 1974, d.d. 24-9-1974 - vraag nr. 46 van Kamerlid Vandemeulebroucke.
- (18) Kamer - Bulletin van Vragen en Antwoorden - 1974-1975, d.d. 7-10-1975, vraag nr. 165 van Kamerlid Glinne.
- (20) Schriftelijke getuigenis - Eigen archief.
- (21) Fotokopie in eigen archief.
- (22) Kamer - Bulletin van Vragen en Antwoorden - nr. 50 - 1975-1976, d.d. 21-10-1975 - vraag nr 138 van Kamerlid Vandemeulebroucke.
- (23) Het advies van de Inspectie van Financiën, waarbij betoogd werd dat deze beslissing elke juridische grond miste, is gedateerd 24-9-1974.
- (24) Kamer - Bulletin van Vragen en Antwoorden -

nr. 7 - 1974-1975, d.d. 17-12-1974 - vraag nr. 5 van Kamerlid Vandemeulebroucke.

- (25) Amendementen hiertoe ingediend in de Kamer bij de Begroting van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1976 werden echter verworpen - Kamer 1975-1976 - Parlementair Dokument 4-IX-2.
- (26) Kamer - B.Z. 1974 - Parlementair Dokument 205/1 - Voorstel van de Kamerleden Vandemeulebroucke, Kuijpers, Maes, De Beul en Raskin

VERENIGDE STATEN - Een Amerikaanse vereniging van vliegtuigpiloten koesterde het wansmakelijk idee voor een luchtvaartshow in Texas een heropvoering van het destijds uitgevoerde kernbombardement op Hiroshima voor te stellen. Een protest van de Japanse regering heeft hun uiteindelijk doen afzien van dit zonderling initiatief. Carters raadgever Brezinski blijkt het eveneens allemaal niet zo erg te nemen... Om de wereld gerust te stellen over de gevolgen van een kernoorlog verklaarde hij dat hierbij uiteindelijk „slechts“ één tiende van de mensheid zou gedood worden. Alles bij mekaar een slordige vierhonderdmiljoen lijkjes...

.. HA HA HA HA HA HA HA HA HA HA

GEHEIME PLANNINGGROEP VOOR EUROPA: Ja aan de neutronenbom!

Op dinsdag 27 september hebben de Europese landen die lid zijn van de NAVO, en daar hoort België toe, zich uitgesproken voor de productie van de zogenaamde neutronenbom. Zij deden dat in een boodschap aan president CARTER waarin zij meedeelden dat zij zich niet zouden verzetten tegen het in productie brengen van dit nieuw stoomwapen.

De neutronenbom was tijdens de voorbije zomer het voorwerp van felle discussies in de Westerse pers en in politieke kringen. De positieve houding van de Europese Navolenden doet dan ook vragen rijzen:

- werd er voldoende nagedacht over de gevaren van deze nieuwe bom?
- hoe worden in de NAVO beslissingen getroffen?
- werd er in België een openbare discussie over deze zaak gehouden?

De neutronenbom... een „proper wapen“?

De neutronenbom is een kernwapen dat als pikante eigenschap heeft dat het enkel het menselijk leven vernietigt door radio-actieve straling, maar daarentegen gebouwen, wegen, enz. intact houdt. Sommige zogenaamde deskundigen menen de betekenis van deze bom te kunnen minimaliseren, door erop te wijzen dat het wapen slechts een beperkte actieradius heeft van 250 meter.

Sprekende over een „proper wapen“ is op zichzelf al een pervertie van het menselijk denken en het bewijzen. Voor atoomwapens geldt dit des te sterker: elk kernwapen is moreel onaanvaardbaar!

Het ergste bezwaar is evenwel dat de neutronenbom de „overmijdelijkheid“ van een kernoorlog in geval van conflict aanwezig stelt: de neutronenbom is de „trap“ in de escalatie van conventionele oorlog naar algehele nucleaire vernietiging.

De aanmaak van de neutronenbom zal verder als gevolg hebben:

- dat de aan gang zijnde besprekingen over vermindering van de bewapening in gevaar kunnen worden gebracht
- dat het moeizaam opgebouwd klimaat van politieke ontspanning, dat in Europa aan het groeien is, wordt bedorven.

De NAVO, een selecte club!

Een tweede vraag betreft de besluitvorming binnen de NAVO. De beslissing werd immers genomen in de zog. nucleaire planninggroep (NUCLEAR PLANNING GROUPE, in de NAVO-voertaal). Dit is de geheimste NAVO-werkgroep: met een beperkt aantal deelnemers. In deze werkgroep zetelen 4 permanente leden, de grote broers uit de Verenigde Staten, Engeland, Italië en W-Duitsland. Daarbij komen nog 3 of 4 kleinere landen die om de beurt lid zijn; dit keer waren dat BELGIË (!), DENEMARKE en GRIEKENLAND.

Het schijnt dat men in de planingsgroep geen militaire bezwaren had tegen de neutronenbom, maar wel politieke en psychologische. Het ogenblik zou niet geschikt zijn om nu te tegen de nieuwe bom te zeggen, gezien de alwijzende houding bij het publiek. Hetgeen nogmaals bewijst hoe zeer de militaire technocraten lijken hebben aan vrije meningsuiting en democratische besluitvorming. Heel deze „geheime“ beslissingsmacht, waar geen Parlement west van heeft, bleef nog uit 1950 toen P.H. SPAAK zei: „Nous avons peur“!

De eenmanszaak van de Belgische defensiepolitiek

We staan hier eens te meer voor een geval waarin belangrijke militair-politieke beslissingen geno-

men worden, zonder voorafgaandelijke publieke discussie, in het parlement of waar ook. Het Ministerie van Landsverdediging is in België een privé-jachtgebied geworden en tijdens de jaarlijkse begrotingsronde worden de miljarden voor landsverdediging zonder problemen goedgekeurd. Voor zo'n belangrijke aangelegenheid zijn er nauwelijks enkele deskundige parlementairen te vinden.

Het wordt tijd dat de grondvragen van het Belgische veiligheidsbeleid uit de coöclafesfeer van geheime NAVO-werkgroepen en militaire commissies gehaald wordt om ze in het publieke forum te behandelen.

De allerbelangrijkste vraag, en die niet eens gesteld werd, is deze: is het mogelijk om door het verwaardigen van steeds maar nieuwe wapens de vrede dichterbij te brengen? Voorstanders van dat militaire veiligheidsmodel gaan ervan uit dat bewapening de beste waarborg is voor de vrede omdat het eventuele aanvallers afschrikt. Met de stoomwapens toont deze afschrikkingsfilosofie echter haar eigen grenzen: elke staat weet dat, in geval van een atoomconflict de vernietiging wederzijds is. Men moet zich afvragen wat dergelijke afschrikking nog met veiligheid te maken heeft.

De hele discussie over de neutronenbom begint pas: de Europese strategen hebben nu hun goedkeuring gehecht aan de productie van de bom, zij zullen zich in een later stadium (als CARTER de bom laat maken) moeten uitspreken over het opstaan ervan op Europese bodem. Het lijkt geen twijfel dat militairen wel graag hun farsel met dit nieuw snoepgoed zullen verliezen.

Mogen we tegen die tijd de publieke discussie verwachten om de militaire waanzin tot stilstand te brengen?

BOEKHANDEL

DE FAKKEL

Pluimstraat 14, 8500 KORTRIJK
Tef. 056/ 22.13.16

Men vindt er de NIEUWSTE BOEKEN
en GROTE KEUS JEUGDWERKEN

Korting voor rechthebbenden

18 DAAGSE KULTURELE REIS

NAAR VIETNAM

Een unieke kans om nader kennis te maken met dit
land in volle heropbouw.

Vertrekdatum : 18 december 1977.
Prijs : 55.200 fr.

Nadere inlichtingen : „VOLKSTOERISME v.z.w.“
Erkende vereniging voor sociaal toerisme,
Stalingradlaan 78, 1000 BRUSSEL

De „Topboekhandel“
ALLE UITGAVEN
Meer dan 300.000 „pocket“
boeken in 6 talen

CORMAN

Ravensteinstraat 28-30
1000 BRUSSEL
Tel. 02/ 511.67.29

Sociale Zetel :
Ad. Buylestraat 51
8400 OOSTENDE
Tel. 059/ 70.27.24

Kustlaan 169 en
Strandstraat 9
8300 HET ZOUTE
Tel. 050/ 60.18.28

Het boek dat u zoekt is
er. Zoniet CORMAN
zoekt en vindt.
M. CORMAN,
8400 OOSTENDE
Prk. 16.83.33

BOEKENFONDS MARNIX

Heeft steeds een uitgebreide keus van :

- Literaire
 - Wetenschappelijke
 - Politieke
- boeken.

Alsook :

- Engelse
(Penguin - Pelican...)
 - Franse
(Livre de Poche - 10/18...)
 - Duitse
(D.T.V. - Goldmann...)
- pocketseries.

AJUNLEI 18 - 9000 GENT
(evenwijdig met Veldstraat)

Tel. 091/ 25.10.92
Doorlopend geopend van 8.30 u. - 18.30 u.

VRIJE TOEGANG

ALLE GOEDE DINGEN BESTAAN IN 3

1. KWALITEIT alleen grote merken :
PHILIPS - AEG - GRUNDIG - BAUKNECHT - SIEMENS - DUAL - BRAUN - TOSHIBA
2. PRIJS de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen in onze discount-afdeling.
3. SERVICE eigen gespecialiseerde technische dienst, gegarandeerde herstelling van alle merken.

Stereo & Hifi
Kleuren TV
Huishoudapparaten

Electros

aan het stadhuis te Oostende.